

मातृ नवजात शिशु
बाल स्वास्थ्य तथा पोषण (MNCH – N)
सेवा सुदृढिकरणको लागि गुणस्तर सुधार टुल
२०१२/२०१३

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग

४-२६१७१२
४-२६१४३६
फ्याक्स: ४-२६२२३८

बाल स्वास्थ्य महाशाखा .. महाशाखा

पत्र संख्या:-

चलानी नम्बर:-

पचली, टेकु
काठमाडौं, नेपाल ।

मिति : २०७१.६.१४

विषय :

प्राक्कथन

नेपाल सरकारले जनतालाई गुणात्मक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरी उनीहरूको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार ल्याउन धेरै प्रयास गरिरहेको छ । नेपालको संविधानले स्वास्थ्यलाई जनताको मौलिक हकको रूपमा स्थापित गरिसकेको सन्दर्भमा मातृ, नवजात शिशु, बाल स्वास्थ्य तथा पोषण, परिवार नियोजन सेवा सुदृढीकरण गरी गरिव, सिमान्तकृत र जोखिममा रहेका समुदायलाई प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनु राज्यको दायित्व हो । यदि स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट गुणस्तरीय रूपमा सेवाहरू प्रदान गरिएका छैनन् भने 'राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७१' मा उल्लेख गरिए बमोजिम प्रत्येक नागरिकले सहज रूपले गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्न सक्दैनन् ।

यसैलाई मनन गरी उपलब्ध स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न "गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धि राष्ट्रिय नीति २०६४" निर्माण गरी लागू गरिसकेको छ । प्रस्तुत नीतिले चरणबद्ध रूपमा विभिन्न स्वास्थ्य सेवाहरूको गुणस्तर सुधार गर्दै लैजाने निर्देश अनुरूप बाल स्वास्थ्य सेवालाई प्रमुख अत्यावश्यक स्वास्थ्य सेवामा उल्लेख गरी गुणस्तर सुधार गतिविधिहरू सञ्चालन गर्न विशेष प्राथमिकता दिइएको छ । यसै सन्दर्भमा स्वास्थ्य सेवा विभाग, बाल स्वास्थ्य महाशाखाले सम्बन्धित गैर सरकारी तथा साभेदार संस्थाहरूको संलग्नतामा 'मातृ, नवजात शिशु, बाल स्वास्थ्य तथा पोषण सुदृढीकरण गुणस्तर सुधार टुल' (Maternal Newborn Child Health- Nutrition Quality Improvement Tools) तयार गरेको छ । प्रमुख पाँच विषयहरूमा मापदण्ड तयार गरिएको यस निर्देशिकाले स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रवाह हुने सेवाहरूको प्रभावकारीता तथा गुणस्तर सुधारमा वृद्धि गरी जनताको मौलिक हकलाई स्थापित गराउन तथा गरीब, महिला, दलित, उत्पीडित, आदिवासी जनजाति, सीमान्तकृत र जोखिममा रहेका समुदायलाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन सहयोग मिल्नेछ, भन्ने विश्वास लिएको छु ।

यस निर्देशिकाले स्वास्थ्य संस्था स्तरमा बसेर कार्य गर्ने सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई स्वास्थ्य सेवा दिने न्यूनतम कार्य सम्पादन मापदण्ड तोकेका छन् । स्वास्थ्य संस्थाबाट उपलब्ध सेवाहरूको मापन गरी स्वास्थ्य स्तर अभिवृद्धिको लागि यी मापदण्डहरूले गर्नुपर्ने कार्यहरू सम्पन्न गर्न निर्देशन दिने, सेवालाई व्यवस्थित र सुविधायुक्त बनाउने, आवश्यक औषधि, उपकरण तथा सरसामाग्री उपलब्ध गराउने साथै गुणस्तर व्यवस्थापन प्रक्रियालाई सहयोग पुर्याउने छ । यस गुणस्तर सुधार टुल तयार गर्न मुख्य रूपमा सहयोग पुर्याउने परिवार स्वास्थ्य महाशाखा, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र, राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र, कान्ति बाल अस्पताल, जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, दोलखा, यूनिसेफ, सेभ द चिल्ड्रेन, जपाइगो, हेलेन केलर इन्टरनेशनल लगायत विभिन्न महानुभावहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

अन्त्यमा अमेरिकी अन्तर्राष्ट्रिय विकास नियोग (युएसएड) द्वारा आर्थिक सहयोग प्रदान गरी सुआहारा कार्यक्रम मार्फत यस निर्देशिका परिमार्जन गरी प्रकाशनमा ल्याउन बाल स्वास्थ्य महाशाखालाई सहयोग पुर्याउनु भएकोमा सुआहारा कार्यक्रमलाई विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

डा. श्याम राज उप्रेती
निर्देशक

सहयोगीहरू

- डा. सेनेन्द्र उप्रेती, निर्देशक, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा
डा. तारा नाथ पोख्रेल, निर्देशक, बाल स्वास्थ्य महाशाखा
डा. रामु शर्मा, निर्देशक, राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम केन्द्र
बद्रि बहादुर खड्का, निर्देशक, राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा संचार केन्द्र
डा. शिलु अर्याल, सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम, परिवार स्वास्थ्य महाशाखा
राज कुमार पोख्रेल, पोषण शाखा प्रमुख, बाल स्वास्थ्य महाशाखा
डा. खगेन्द्र गोलाल, एकिकृत बालरोग व्यवस्थापन, बाल स्वास्थ्य महाशाखा
डा. पुरुषोत्तम राज सेदाई, **IMCI section**, बाल स्वास्थ्य महाशाखा
डा. गिरीराज सुवेदी, खोप शाखा प्रमुख, बाल स्वास्थ्य महाशाखा
महेन्द्र शर्मा, बाल स्वास्थ्य महाशाखा
लीला बिक्रम थापा, वरिष्ठ जनस्वास्थ्य अधिकृत, बाल स्वास्थ्य महाशाखा
शंकर देव जोशी, बाल स्वास्थ्य महाशाखा
श्याम नेपाल, बाल स्वास्थ्य महाशाखा
ज्योती श्रेष्ठ, बाल स्वास्थ्य महाशाखा
शंकर आचार्य, बाल स्वास्थ्य महाशाखा
गंगा राज अर्याल, राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा संचार केन्द्र
डा. ज्योती राज धाख्वा, बालरोग विशेषज्ञ, कान्ति अस्पताल
डा. सरोजा पाण्डे, रजिस्ट्रार, परोपकार प्रसुति गृह
डा. सपना अमात्य, रजिस्ट्रार, परोपकार प्रसुति गृह
डा. धन राज अर्याल, परोपकार प्रसुति गृह
डा. आशा पुन, मातृ तथा नवशिशु स्वास्थ्य विशेषज्ञ, युनिसेफ
डा. किशोरी महतो, युनिसेफ
दिलिप पौडेल, फ्रि लान्सर
बाबुराम आचार्य, फ्रि लान्सर
डा. गौरभ शर्मा, फ्रि लान्सर
स्मृती थापा, सह प्राध्यापक, एभरेष्ट एनएसजी कलेज
निरा शर्मा, सेभ दि चिल्ड्रेन
लिन लेदरर, कार्यक्रम प्रमुख, सुआहारा
डा. कुसुम थापा, प्राविधिक सल्लाहकार एशिया नियर इस्ट, जपाइगो
डा. राजेन्द्र भद्रा, निर्देशक नेपाल, जपाइगो
पूजा पाण्डे, कार्यक्रम निर्देशक, सुआहारा
विश्व रमन न्यौपाने, वरिष्ठ कार्यक्रम कार्यान्वयन व्यवस्थापक, सुआहारा
डा. समिना राजभण्डारी, स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम व्यवस्थापक, सुआहारापो
भिम कुमारी पुन, पोषण व्यवस्थापक, सुआहारा
श्रीकृष्ण बस्नेत, वरिष्ठ स्वास्थ्य सेवा संयोजक, सुआहारा
बिमला जिप्सी, स्वास्थ्य सेवा प्रवर्धन संयोजक, सुआहारा
जीवन घिमिरे, स्वास्थ्य सेवा प्रवर्धन संयोजक, सुआहारा
भावना अधिकारी, स्वास्थ्य सेवा प्रवर्धन संयोजक, सुआहारा
सारदा बस्नेत, स्वास्थ्य सेवा प्रवर्धन संयोजक, सुआहारा
अनिता थापा, स्वास्थ्य सेवा प्रवर्धन संयोजक, सुआहारा
लता बज्राचार्य, स्वास्थ्य सेवा प्रवर्धन कार्यक्रम अधिकृत, सुआहारा

विषयसूची

परिचय	१
खण्ड एक	३ - ८
MNCH-N QI Tools प्रयोगकर्ताको लागि निर्देशिका	५
१. MNCH-N QI Tools को बारेमा	५
२. MNCH-N QI Tools को उपयोग	६
३. Tools को प्रयोगका लागि निर्देशनहरू	६
४. MNCH-N QI Tools को संक्षिप्त विवरण	७
५. MNCH QI Tool लाई कसरी प्रयोग गर्ने	८
खण्ड दुई	९ - ५१
मातृ नवजात शिशु बाल स्वास्थ्य तथा पोषण सेवा सुदृढिकरणको लागि गुणस्तर सुधार टूलहरू	
टूल १: गर्भवती केन्द्रित स्याहार	११
टूल २: सुत्केरी स्याहार	१९
टूल ३: उपयुक्त गर्भाधान समय तथा गर्भान्तर र परिवार नियोजन संग समायोजन	२५
टूल ४: बुद्धि अनुगमन	३१
टूल ५क: बिरामी नवजात शिशु र शिशु (२ महिना सम्म) स्याहार	३९
टूल ५ख: बिरामी नवजात शिशु र शिशु (२ महिना देखि ५ वर्ष सम्म)	५१

परिचय

गुणस्तर सुधार टुल्स (Tools) को यो सेट नेपाली जनताहरूलाई गुणस्तर स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने नेपाल सरकार को प्रयासलाई सहयोग पुर्याउन विकास गरिएको हो । गुणस्तर तथा स्तरिय मातृ नवशिशु तथा बाल स्वास्थ्य पोषण केन्द्रित सेवाहरू दिन सरकारी स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूलाई सक्षम बनाउन तयार गरिएको हो । मातृ नवशिशु बाल स्वास्थ्य तथा पोषण गुणस्तर सुधार Tool, गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न तथा दक्ष प्रसूतिकर्मी तालीम (SBA In-service Training) दिनका लागी विद्यमान मातृ तथा नवशिशु स्याहार गुणस्तर सुधार Tool मा आधारित छ । हालको MNCH – N QI Tools को अन्तिम रूप सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरूको विशेषज्ञहरूको संलग्नतामा भएको कार्यशाला गोष्ठीको निरन्तरताबाट तयार पारिएको हो ।

यो सेटमा समावेश भएका सामग्रीहरू:

खण्ड एक: MNCH – N QI Tools को यो खण्डमा प्रयोगकर्ताको लागि निर्देशिका राखिएको छ, जसमा कार्यसम्पादन गर्न तथा गुणस्तर व्यवस्थापन प्रकृत्यालाई सहयोग गर्न यी मापदण्डहरूको कसरी प्रयोग गर्ने भनी वर्णन गरेको छ । मापदण्डको उपयुक्त प्रयोग तथा कार्यसम्पादनको समग्र सुधार प्रक्रियालाई पूर्ण रूपमा सहायता गर्न यसको अतिरिक्त सहयोगर स्थलगत कोचिङको आवश्यकता पर्दछ ।

खण्ड दुई: यो खण्डमा MNCH-N QI Tools हरू छन् ।

खण्ड एक

MNCH-N QI Tools प्रयोगकर्ताको लागि निर्देशिका

खण्ड एक

MNCH-N QI Tools प्रयोगकर्ताको लागि निर्देशिका

१. MNCH-N QI Tools को बारेमा

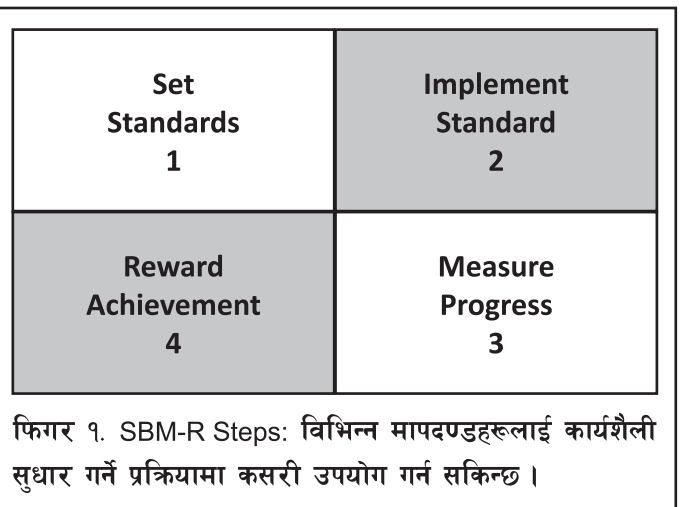
तालीम केन्द्रका कर्मचारी, साभेदार संस्था र सरकारी कर्मचारीहरूको सुझाव र सहयोगबाट तयार पारिएको यो MNCH-N QI Tools लाई दिगो तथा उच्च गुणस्तरको क्लिनिकल र कक्षा तालीमको सुनिश्चितता गर्न प्रयोग गरिन्छ। MNCH-N QI Tools को उद्देश्य सरकारी स्वास्थ्य संस्थाहरूमा दिगो तथा उच्च गुणस्तर सेवा प्रदानताको सुनिश्चितता गर्नु हो।

Tools हरूको संक्षिप्त विवरण

टूल नं.	क्षेत्र	जम्मा मापदण्ड
१	गर्भवती केन्द्रित स्याहार	१४
२	सुत्केरी स्याहार	१०
३	परिवार नियोजन तथा उपयुक्त गर्माधान समय तथा गर्भान्तर समायोजन	१०
४	बृद्धि अनुगमन	१०
५ क	बिरामी नवजात शिशु र शिशु (२ महिनासम्मको) स्याहार	९
५ ख	बिरामी नवजात शिशु र शिशु (२ महिनादेखि ५ वर्षसम्मको) स्याहार	१६
जम्मा		६९

६ वटै टूलमा हरेक क्षेत्रको गुणस्तरलाई परिभाषित गर्ने गरि मापदण्डका सेटहरू राखिएका छन्। उदाहरणको लागि गुणस्तरीय गर्भवती केन्द्रित स्याहार (Focused ANC) प्रदान गर्नको लागि १४ वटा कार्य सम्पादन मापदण्डहरू तय गरिएको छ (Tool 1)।

६ वटै टूलमा जम्मा ६९ वटा कार्य सम्पादन मापदण्डहरू छन् (टेबुल १)। प्रत्येक टूलमा उल्लेखित कार्यसम्पादन मापदण्डको लागि प्रमाणिकरणका आधारहरू पनि दिइएका छन्। जसलाई तोकिएको मापदण्ड अनुरूपको कार्य सम्पादन भयो कि भएन भनेर अवलोकन र निर्धारण गर्नका लागि प्रयोग गरिन्छ।

यी टूलको निरन्तर प्रयोग एव कार्यान्वयनले उच्चस्तरको कार्य सम्पादन तह प्राप्त गर्न र कायम गर्न मद्दत पुग्दछ। यिनीहरू सम्पूर्ण गुणस्तरीय क्लिनिकल तालीम सुधार प्रक्रिया (overall process of improving quality of clinical training) का अंशहरू हुन् जसलाई Standard Based Management and Recognition (SBM-R) भनिन्छ। फिगर १ मा देखाए जस्तै, मापदण्डहरू SBM-R प्रक्रियाकालागी अत्यावश्यक छ। (Explicitly in Steps 1 and 2)

२. MNCH-N QI Tools को उपयोग

MNCH-N QI Tools का उपयोगहरू:

सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरूमा इच्छित सम्पादन तह स्थापना गराउने जसलाई बस्तुगत रूपमा मापन गर्न सकियोस् । शुरू परिक्षण (Baseline Assessment), आन्तरिक तथा बाह्य परिक्षणमा बास्तविक कार्यको सम्पादन मापन गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।

स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूलाई बस्तुगत रूपमा कार्यसम्पादनको लेखाजोखा गर्न अनुमति दिनुका साथै हाल भइरहेको कार्य सम्पादन र अपेक्षा गरेको कार्य सम्पादनको अन्तराल (GAP) पत्ता लगाउन मद्दत पुऱ्याउने ।

यो टुलको बहु उपयोगहरूको संक्षिप्त विवरण टेबुल २ मा गरिएको छ ।

टेबुल २: MNCH-N QI Tools का बहु उपयोगहरू

उपयोग	विवरण
निर्धारण (Assessment)	स्वास्थ्य संस्थाको स्टाफले सेवा प्रदायकले तोकिएको मापदण्ड अनुसार काम गरेका छन् कि छैनन् भनेर अवलोकन गर्दछन् । मापदण्ड पुरा नभएको खण्डमा स्वास्थ्य संस्थाको टोलीले तोकिएको मापदण्ड पुरा गर्न कार्य योजना बनाउँछ ।
अनुगमन (Monitoring)	बाह्य तथा आन्तरिक परिक्षकहरूले कार्यसम्पादन शैलीको अनुगमन गर्न तथा मापदण्डको अभिलेख राखि सफलता प्राप्त गर्न यसमा दिइएको मापदण्डहरू प्रयोग गर्दछ । पटक पटकको अनुगमनले कार्यशैलीमा निश्चित अवधि भित्र कत्तिको परिवर्तन देखा परेको छ भन्ने कुरा देखाउँदछ । उक्त मापन गर्न सकिने सूचनाहरूले स्वास्थ्यकर्मीलाई आफ्नो कार्यशैलीमा अझ सुधार गर्न सहयोग पुऱ्याउँछ ।
प्रतिवेदन (Reporting)	यसमा दिएका मापदण्डहरू स्वास्थ्य संस्थाको कार्य सम्पादन रिपोर्टको लागि प्रयोगमा ल्याइन्छ । स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कार्य सम्पादनमा भएका उपलब्धिहरूलाई जम्मा गरी तुलनात्मक रूपमा रिपोर्ट गरिन्छ । यी सूचनाहरूले विभिन्न समयमा भएका क्रियाकलाप र उपलब्धीहरूको व्याख्या गर्दछन् ।
कार्य सहायक (Job Aids)	स्वास्थ्य संस्थाका सबै स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूले यसमा दिइएका मापदण्डहरूलाई निर्देशिकाको रूपमा प्रयोग गरी जनतालाई स्वास्थ्य सेवा दिनका लागि तयारी गर्न र सेवा दिन प्रयोग गर्दछन् । साथै यी मापदण्डहरूले स्वास्थ्यकर्मी र व्यवस्थापनलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदानताको लागि स्पष्ट हुन मद्दत गर्दछन् । स्टाफहरूले यसको माध्यमबाट आफ्नो तथा आफ्ना साथीहरूको कार्यशैलीको अनौपचारिक रूपमा मूल्यांकन समेत गर्न सक्छन् ।
सुपरिवेक्षण (Supervision)	जिल्ला (जन स्वास्थ्य) स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गतको जिल्ला सुपरिवेक्षक तथा बाह्य सुपरिवेक्षकहरूले स्वास्थ्य प्रदायकलाई सुपरिवेक्षण गरी सहयोग गर्न यसमा उल्लेखित मापदण्डको प्रयोग गर्न सक्छन् । यसरी सुपरिवेक्षण गर्दा मापदण्ड अनुरूप कार्य भएको रहेनछ भने सुपरिवेक्षकहरूले कुन ठाउँमा अपुग वा अन्तर भयो र यसको समाधान कसरी गर्न सकिन्छ भनेर सेवा प्रदायक साग छलफल गर्न सक्छन् । साथै सुपरिवेक्षकले यसको नतिजालाई दुरी विश्लेषण (GAP Analysis) गरी फलोअप गर्न प्रयोग गर्छन् ।

३. Tools को प्रयोगका लागि निर्देशनहरू

यी टुलहरूलाई प्रयोग गर्दा अवलोकनकर्ता आफैँ वार्डहरूमा गई त्यहाँ प्रदान गरिएको वास्तविक सेवा र तालीम स्थलमा प्रदान गरेको स्थलगत तालीम कस्तो छ भनी आफैँ सहभागी भइ अवलोकन गर्नु पर्दछ । अवलोकन गर्दा प्रयोगकर्ताले अवलोकन गरेको हरेक क्रियाकलाप/चरणलाई बाकसमा उल्लेख गर्छ । सबै प्रमाणिकरणका आधारहरू अवलोकन गरी सबै आधारहरू पुगेको भए मापदण्ड पुरा भएको मानी एक अंक प्रदान गरिन्छ । यदि उल्लेखित एक मात्र आधार अपुग भएमा वा राम्ररी कार्य नगरिएको भएमा, समग्रमा मापदण्ड पुरा नभएको मानी कुनै अंक प्रदान गरिदैन । अर्थात् मापदण्डमा पुग्न सबै चरणहरू पुरा गर्नुपर्दछ । केहि वा अलिबढी प्रमाणिकरण आधार मिल्दैन कुनै अर्धअक्त दिईने छैन, किनभने यो न्युनतम आवश्यकता नै हो ।

अन्त्यमा सबै टुलको अवलोकन पछि प्राप्त अंकहरू जोडिन्छ । उदाहरणको लागि कुनै स्थानले १४ गर्भवती सेवा मापदण्ड मध्ये

७ वटा मात्र पुरा गरेको छ भने ५० प्रतिशत अंक मात्र प्राप्त गर्दछ । तत् पश्चात टुल प्रयोग गरी कुन चरण वा मापदण्ड पुगेको छैन भने कुरा पत्तालागाउँछ । त्यसको आधारमा कार्ययोजना बनाई समूहगत रूपमा काम गरी सबै मापदण्ड पुरा गर्न सुधारको लागि पहल गरिन्छ ।

विभिन्न समयको अन्तरालमा स्वास्थ्यकर्मीले यो टुल आन्तरिक अनुगमनका लागि निरन्तर रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ । यो टुल स्टाफको कार्य सहायकको लागि प्रयोग गरिन्छ । हरेक ४ देखि ६ महिनाको अन्तरमा सम्बन्धित केन्द्रले सो समयको अन्तरालमा आफूले गरेको कामको आन्तरिक मूल्यांकन प्रगतिको मापनका लागि ६ वटै टुलको प्रयोग मूल्यांकन, प्रगतिको अनुगमन र सुधारका लागि कार्य योजना बनाउन सक्छन् ।

४. MNCH-N QI Tools को संक्षिप्त विवरण

४.१ कार्यसम्पादन मापदण्ड

सामान्यतया कार्यसम्पादन मापदण्ड बस्तुगत रूपमा नाप्न सकिने सुचक हो जसको अपेक्षा अनुरूपको कार्यसम्पादन शैली पुरा भएको/नभएको कुराको मापन गर्दछ । यी मापदण्डहरूलाई निश्चित प्रक्रियाको माध्यमबाट निर्माण गरी प्रभावकारी रूपमा प्रस्तुत गर्न सकिन्छ । यसको निर्माण विशेषत वर्तमान राष्ट्रिय मापदण्ड र निर्देशिकाहरूलाई सहयोग गर्न बनाइएको हुन्छ ।

सबभन्दा महत्वपूर्ण कुरा के छ भने कार्यसम्पादन मापदण्डले सेवा प्रदायक, प्रशिक्षक र व्यवस्थापकलाई के गर्ने भनी मात्र सिकाउँदैनन् बरु कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने कुरा पनि सिकाउँछन् । हरेक मापदण्डमा कुनकुन कार्य कसरी गर्ने भनेर विस्तृत प्रमाणिकरणका आधारहरू पनि दिइएको हुन्छ । जस्तै: प्रशिक्षकलाई तालीम कोर्षको तयारी गर्ने मात्रै यो प्रशस्त हुँदैन । बरु हरेक मापदण्डमा दिइएको प्रमाणिकरणका आधारहरूले यसलाई सही तरिकाबाट कसरी तयारी गर्ने भनेर पनि बताउँछ । हरेक कार्यसम्पादन मापदण्डमा प्रमाणिकरण आधारहरू हुन्छन् र मापदण्ड पुरा गर्न प्रत्येक आधारहरू पुरा हुनुपर्दछ ।

पहिलो ठाडो महलमा भएका प्रत्येक MNCH-N QI Tools हरूमा कार्य सम्पादन मापदण्डहरू उल्लेख गरिन्छ । यसमा दिइएका हरेक मापदण्डहरू सम्पूर्ण रूपमा कार्यसम्पादन पुरा गर्न आवश्यक हुन्छन् । दोश्रो ठाडो महलले मापदण्डको परिभाषा गरेको छ, यसलाई प्रमाणिकरण आधार पनि भनिन्छ । कार्य सम्पादन मापदण्डमा मापदण्ड पुरा गर्नका लागि प्रमाणिकरण आधारहरू हुन्छन् । शुरुमा यो एकदमै लामो र विस्तृत लाग्छ तर यी आधारहरूलाई एउटै तरिकाबाट सबैले कार्यसम्पादन मूल्यांकन फारम प्रयोग गरेका छन् भन्ने कुरा निश्चित गर्दछ । यसका साथै मूल्यांकनलाई बस्तुगत र मापनको लागि सहज बनाउन सहयोग गर्दछ ।

४.२ Tools को बनावट

- QI Toolहरूका लागि यहाँ ६ वटा क्षेत्रहरूको लेखाजोखा गर्नुपर्छ । यिनीहरू टेबुल १ मा दिइएको छ ।
- प्रत्येक क्षेत्रको लागि अति आवश्यक कार्य सम्पादन मापदण्डको समूह दिइएको छ । यिनीहरू प्रत्येकको संख्यालाई टेबुलमा दिइएको छ र यसैलाई हामीले टुल भन्दछौं ।
- कुनै पनि क्षेत्रको गुणस्तर पुरा गर्न सबै उल्लिखित कार्य सम्पादन मापदण्डहरू पुरा गरेको हुनुपर्दछ । सम्पूर्ण गुणस्तर पूरा गर्न हरेक क्षेत्रको सम्पूर्ण कार्यसम्पादन मापदण्डहरू पुरा हुनुपर्छ ।
- प्रत्येक टुलको अन्तमा परिमाणको गणना गरी राख्नको लागि संक्षिप्त टेबुल दिइएको छ । (कतिवटा मापदण्ड पुरा भयो र तदनुरूप कति प्रतिशत मापदण्ड पुरा गर्न सकियो ।)

प्रत्येक MNCH-N QI Tools/ Summary form लाई यसरी पुरा गर्नुपर्छ ।

- यसलाई प्रयोग गर्नु अगाडि समग्रमा यो टुललाई प्रयाप्त समय दिई पढ्ने र बुझ्ने कोशीस गर्नुपर्छ । यसले तपाईंलाई मुख्य बुदाँहरूमा केन्द्रीत रही प्रत्येक मापदण्डका प्रमाणिकरण आधारहरू बुझ्न सहयोग गर्दछ ।
- तपाईंले वास्तविक रूपमा के हेर्नु भयो र देख्नुभयो भन्ने कुराको आधारमा हरेक प्रमाणिकरण आधारहरूलाई अंक दिनुपर्छ । यी मापदण्डहरूको मुख्य उद्देश्य स्टाफहरूको वास्तविक कार्यशैली कस्तो छ भनेर मापन गर्नु हो - सेवा प्रदायक, व्यवस्थापक, प्रशिक्षक र प्ररिक्षकले के जान्यो भन्ने कुरा मापन गर्ने होइन ।

- प्रत्येक हर (तेस्रो कोठा)को मापदण्डमा दिइएको प्रमाणिकरण आधारलाई अवलोकन गरेर अंक दिनुपर्छ ।
- तेस्रो वा चौथो ठाडो महलमा भएको वाकसमा निश्चित प्रमाणिकरण आधारको मूल्यांकनबाट प्राप्त नम्बर लेख्नुपर्छ । ठाडो महलको माथि पट्टि लेखाजोखाको मिति समेत लेखिएको यकिन हुनुपर्दछ ।
- अंक/परिमाण छनौटहरू:
 - Yes (Y) यदि निश्चित प्रमाणिकरण आधार पुरा भएको छ र उल्लेखित item ठिकसंग पुरा भएको छ वा प्रमाणिकरण आधारको ठिकसंग पुरा भएको छ ।
 - No (N) यदि निश्चित प्रमाणिकरण आधार पुरा भएको छैन, काम सम्पादन गरेको छैन या ठिक संग सम्पादन गरेको छैन भने यो लेख्नुपर्छ । यदि प्रमाणिकरण आधारमा दिइएको आइटम सहि तरिकाले गरेको छैन, अपुरो छ वा गरेको छैन तर आधार पुरा गर्नको लागि आवश्यक छ भने पनि N भनेर लेख्नुपर्छ ।
 - NA जुन निश्चित प्रमाणिकरण आधारहरू त्यस ठाउँमा प्रयोजनीय छैनन् भने NA लेख्नुपर्दछ ।
- सम्पूर्ण प्रमाणिकरण आधारहरूलाई अवलोकन गर्नु पर्छ । प्रमाणिकरण आधारको कुनै पनि खण्ड/ठाउँ खाली छोड्नु हुँदैन । यदि त्यसलाई अवलोकन गरिएको छैन भने त्यसको कारण अवश्य लेख्नुपर्दछ ।
- टिप्पणी लेख्ने ठाउँमा पत्ता लागेको अन्तर र त्यसको सम्भाव्य कारणहरू लेख्नुपर्दछ ।
- यदि तपाईंले यो मापदण्डलाई baseline assessmentको लागि प्रयोग गर्नुभएको हो भने टुलको पहिलो पेजमा baseline भनेर लेख्नुपर्छ ।

५. MNCH QI Tool लाई कसरी प्रयोग गर्ने

५.१ प्रत्येक मापदण्डलाई

- मापदण्ड प्राप्त गर्नका लागि सबै प्रमाणिकरण आधारहरूलाई (Y) वा (NA) बाट अंकित गर्नुपर्छ । यदि सबै मापदण्ड सहि ढंगले (Y) वा (NA) अंकित छ भने मापदण्ड प्राप्त भयो । कुनै मापदण्डको सबै प्रमाणिकरण आधारमा (Y) भनि अभिलेख राखेको छ भने मापदण्ड पुरा भयो ।
- मापदण्ड पुरा भएको लाई एक अंक दिनुहोस् ।
- यदि कुनै प्रमाणिकरण आधार छुटेको वा राम्रो संग सम्पादन गरिएको छैन भने त्यो मापदण्ड पुरा भएको हुँदैन । किन भने सूचिमा भएका प्रमाणिकरण आधार गुणस्तर कायम गर्नका लागि न्युनतम आवश्यकता हो, र मापदण्ड पुरा हुन सबै प्रमाणिकरणका आधारहरू पुरा गरेको हुनु पर्दछ । केहि वा अलिबढी प्रमाणिकरण आधार मिल्दैनमा कुनै अर्धअंक दिइने छैन ।
- यदि एउटा मात्र प्रमाणिकरण आधारमा (N) अंकित छ भने वा आधार पुरा भएको छैन भने मापदण्ड उपलब्ध भएको मानिदैन र त्यसलाई "0" अंक दिइन्छ ।

५.२ मापदण्ड (Tool) का प्रत्येक समूह (क्षेत्र) लाई अक्त दिने

- प्रत्येक Tool को अन्तमा एउटा सानो टेबुल हुन्छ, जुन प्रत्येक क्षेत्रको परिणाम समायोजन गर्न प्रयोग गरिन्छ ।
- सबै मापदण्डहरूलाई अंक प्रदान गर्न र प्रत्येक Tool को संक्षेपिकरण टेबुल भर्न, पहिला प्रत्येक मापदण्ड Yes, No or Not Applicable अंकित छ भनी पुनरावलोकन गर्नुपर्छ । त्यस पश्चात यो सूचना नतिजा समायोजन (Compile) गर्न प्रयोग गरिन्छ ।
- जब सबै मापदण्डका अंक पुरा भएको छ र उपलब्धीहरू हासिल भएको वा नभएको अंकित छ भने टेबुल भर्नुहोस् । यदी कुनै मापदण्डहरू अवलोकन गरिएको छैन भने त्यसलाई कार्यसम्पादन मापदण्डको जम्मा संख्याबाट घटाएर मात्र गणना गर्नुपर्छ । यसले Calculation को denominator लाई असर गर्छ ।
- सबै मापदण्ड पुरा भएको गणना गर्नु पर्छ (मापदण्ड जहाँ सबै प्रमाणिकरण आधारमा Y and /or NA अंकित छ) र जम्मा र त्यो नम्बर "Standards Achieved" बाक्स मा लेख्नु पर्छ ।
- यसको प्रतिशत निकाल्नु पर्छ: कुनै पनि क्षेत्रले प्राप्त गरेको प्रतिशत = (पूरा गरेको मापदण्ड ÷ अवलोकन गरेको मापदण्ड) × १००
- Site को नाम, कुन प्रकारको Assessment (Base Line or internal), मिति तथा कसले अवलोकन गरि Score गरेको भन्ने कुरा लेख्न विसर्नु हुँदैन ।

खण्ड दुई

MNCH-N QI Tools

खण्ड दुई

टुल १: गर्भवती केन्द्रित स्याहार

मातृ नवजात शिशु बाल स्वास्थ्य तथा पोषण सेवा सुदृढिकरणको लागि गुणस्तर सुधार टुलहरू

टुल १: गर्भवती केन्द्रित स्याहार

१	स्वास्थ्य संस्था (नाम, ठेगाना)	सेवा प्रदायकको नाम:
२	मिति	
३	अवलोकनकर्ताको नाम:	पद:
४	अवलोकनकर्ताको पद:	

Assess and Score: Y = Yes N = No NA = Not Applicable

कार्य सम्पादन मापदण्ड	प्रमाणिकरण आधारहरू	Y/N	NA	टिप्पणी
१. जाँच गर्ने कोठामा गर्भवती जाँच गर्नको लागि आवश्यक उपकरणहरू उपलब्ध छन्।	भए नभएको अवलोकन गर्ने:			
	● म्याट्रेस (Mattress) सहितको जाँचे टेबुल			
	● उक्लिनको लागि सानो भ्याङ्ग			
	● बस्ने स्टुल			
	● पर्याप्त उज्यालोको स्रोत			
	● संक्रमणरहित पार्न ०.५% क्लोरिन भोल भएको भाँडा			
	● फोहर राख्ने भित्रबाट प्लाष्टिकले मोडेको भाँडा			
	● प्वाल नपर्ने खालको धारिलो बस्तु राख्ने भाँडा			
	● स्पेकुलम			
	● जाँचे वेला लगाउने पञ्जा			

	<ul style="list-style-type: none"> ● स्क्रिन ● रक्तचाप नाप्ने मेशिन ● स्टेथेस्कोप ● फिटस्कोप ● थर्मोमिटर ● गर्भाशयको उचाई नाप्ने फित्ता ● तौलने मेशिन ● हात धुने व्यवस्था ● व्यवहार, परिवर्तन तथा संचार सामग्री 			
<p>२. गर्भवती महिलालाई विनम्रता र आदरपूर्वक व्यवहार तथा अभिवादन गर्ने गर्छन ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले गर्भवती महिलाको हेरचाह गर्दै गर्दा अवलोकन गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सामाजिक रूपले मान्य हुने गरी महिला र उनका साथी (यदि छ भने) लाई अभिवादन गरेको ● महिलाले चाहेको खण्डमा उनको साथीलाई कोठामा सँगै बस्न दिने गरेको ● महिला र उनका साथीलाई के गर्न लागि रहेको भन्ने कुरा बुझाउने र उनलाई प्रश्न सोध्नको लागि हैसला र प्रोत्साहन दिने गरेको ● सरल बुझ्ने भाषाको प्रयोग गरेर सेवाग्राहीको प्रश्नहरूको उत्तर दिने गरेको 			
<p>३. सेवा प्रदायकले व्यक्तिगत विवरण लिएर रेकर्ड गर्ने गर्छन ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले गर्भवती महिलाको हेरचाह गर्दै गर्दा अवलोकन गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● महिलालाई हाल भैरहेको वा विगतमा भएको खतराको लक्षणहरूको बारेमा सोध्ने र रेकर्ड गर्ने वा लेख्ने: - योनीबाट रक्तश्राव - श्वास फेर्न कठिनाई - अत्याधिक टाउको दुखेको, धमिलो देखिने - अत्याधिक पेटको दुखाई - काँम्न थाल्नु वा वेहोस हुनु 			

	<ul style="list-style-type: none"> ● महिलाको पहिलेको गर्भवती अवस्था र बच्चा पाएको अवस्थाको बारेमा सोध्ने र रेकर्ड गर्ने गरेको (पहिलो पटकको भेटमा मात्र) ● गर्भवती अवस्थाका साधारण अप्ठ्याराहरू र त्यसको समाधान कसरी गरियो भन्ने बारे सोध्ने र रेकर्ड गर्ने गरेको ● चिकित्सा, शल्यक्रिया र पारिवारिक विवरण बारे सोध्ने र रेकर्ड गर्ने गरेको ● निम्न कुराहरूका बारेमा सोध्ने र रेकर्ड गर्ने गरेको <ul style="list-style-type: none"> - टि.टि. बिरुद्धको खोप पूरै वा केही मात्रा मात्र लिएको बारे - हाल लिइरहेको औषधि वा आयुर्वेद उपचारबारे - मलेरिया उपचार (लागू हुने भएका ठाउँ मात्र) बारे ● गर्भवती कति हप्ताको भयो भनेर अड्कल (Calculate) वा निश्चित गर्ने गरेको ● पहिलो पटकको भेटमा महिलाको बच्चा जन्मिने अनुमानित मिति निकाल्ने गरेको 		
<p>४. सेवा प्रदायकले ठिक तरिकाले शारिरीक परिक्षण गर्छन ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले गर्भवती महिलाको हेरचाह गर्दै गर्दा अवलोकन गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● हातहरू धोएको ● सरल बुझ्ने भाषाको प्रयोग गरेर महिलालाई शारिरीक परिक्षणको प्रक्रियाहरूको बारेमा बताएको ● नाडीको चाल वा मुटुको ढुकढुकी नापेको ● रक्तचाप नापेको ● रक्तअल्पता थाहा पाउन आँखा, हल्केला र नङ्गहरूको जाँच गरेको ● स्तन परिक्षण गर्दा मुन्टा भित्र पसेको (inverted nipple) डल्लो (lumps) र श्राव (discharge) भए नभएको जाँचेको ● थाइरोइड (Thyroid) र काखिमुनि परिक्षण गरी Lymph nodes जाँचेको 		

<p>५. सेवा प्रदायकले ठिक तरिकाले गर्भवती परीक्षण गर्छन् ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले गर्भवती महिलाको हेरचाह गर्दै गर्दा अवलोकन गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पेटको निरीक्षण गरेको ● पाठेघरको उचाईको नाप (Symphysis Fundal Height) गरेको ● ३६ हप्ता पछिको जाँचमा भ्रुण बसेको अवस्था (lie) र मुनि परेको भाग (Presentation) पत्ता लगाउने गरेको ● बच्चाको मुटुको चाल सुनेको (२० हप्तापछि) ● हातहरू धोएको ● गर्भवती सेवा कार्डमा सबै नतिजाहरूबारे रेकर्ड राखेको ● मुख्य मुख्य नतिजाहरूबारे महिलालाई जानकारी गराएको 			
<p>६. सेवा प्रदायकले प्रयोगशाला जाँचको लागि अनुरोध गर्ने र सेवा प्रदान गर्ने गर्छन् ।</p>	<p>गर्भवती महिलाको हेरचाह गर्दा सेवा प्रदायकले प्रयोगशालाको जाँचको लागि अनुरोध गर्ने वा तलका कुराहरू जाँच गरिसकेको हेर्छन् हेर्दैनन् अवलोकन गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● हेमोग्लोबिन ● रगतको समूह र RH Factor ● पिसावमा एल्बुमिन परिक्षण 			
<p>७. सेवा प्रदायकले बच्चाको जन्मको योजना बनाउनको लागि महिला र उनका सहयोगीहरूलाई सहयोग गर्ने गर्छन् ।</p>	<p>गर्भवती महिलाको हेरचाह गर्दा सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू बताए नवताएको अवलोकन गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● दक्ष सेवा दिने व्यक्ति र बच्चा जन्माउने ठाउँको बारेमा बताएको ● बच्चा जन्माउने बेलाको चिन्ह र लक्षणहरू र कहिले उनी अस्पताल जानुपर्छ भनेर बताएको ● आकस्मिक सवारी साधन र चाहिने पैसाको बारेमा सोध्ने गरेको ● सफा र सुरक्षित तरिकाले बच्चा जन्माउनको लागि चाहिने सामग्रीहरू बारे बताउने गरेको ● कदम कदाचित घरमा जटिल समस्या आइपरेमा निर्णय दिन सक्ने व्यक्तिको बारेमा सोध्ने गरेको 			

<p>८. सेवा प्रदायकले खतराका चिन्ह र लक्षणहरूको बारेमा ठीक संग बताउने गर्छन् ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरूको बारेमा बताए नवताएको अवलोकन गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● योनीबाट रक्तश्राव ● श्वास फेर्ने कठिनाई ● अत्याधिक टाउको दुखेको वा धमिलो देखिने ● अत्याधिक पेट दुखेको ● काँम्न थाल्नु वा वेहोस हुनु 	
<p>९. सेवा प्रदायकले नियमित खाने औषधि दिन्छ र ४ गर्भवती जाँच सेवाको बारेमा परामर्श दिन्छ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले गर्भवती महिलाको हेरचाह गर्दै गर्दा अवलोकन गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अर्को पटक आउने बेला सम्मको लागि दैनिक एउटा खानको लागि महिलासंग पर्याप्त मात्रामा आइरन र फोलिक एसिडको चक्की भएको निरिक्षण गरी चाहिएको खण्डमा दिएको ● तागतिलो खानेकुरा बारेमा परामर्श दिएको ● टिटानस विरुद्धको खोप महिलाको आवश्यकता वा प्राटोकल अनुसार दिएको ● दोस्रो त्रैमासिकमा अल्वेण्डाजोल ४०० मि.ग्रा. को एक चक्की दिएको ● आवश्यकता अनुसार विशेष कुराको सल्लाह र परामर्श दिन्छन् । (जस्तै: सामान्य असजिलो, आराम, सफा सुधर, खाना पकाउनु अघि, बच्चालाई खुलाउन र खानु अघि, दिसा पिसाव गरे पछि वा चलाए पछि साबुन पानीले राम्ररी हात धुने, संक्रमणबाट बच्नको लागि खानाको राम्ररी संचित तथा प्रबन्ध मिलाउने, खाने पानीको उपचार तथा राम्ररी संचित) ● स्तनपान - शिघ्र, पहिलो ६ महिनासम्म पूर्णरूपमा स्तनपान, ६ महिना देखि अनुकुलता अनुसार पूरक खाना शुरु गर्ने तथा २ बर्ष वा त्यस पछि पनि स्तनपान गराई रहने, विगौती दुध (Colostrum) को महत्व: एउटा स्तनको दुध सकिए पछि मात्र अर्कोमा सार्ने ● गर्भवती महिला र पुरा परिवारको आयोडाइज्ड (Iodized) नुनको प्रयोग बारे परामर्श दिएको ● गर्भवती अवस्थामा भिटामिन ए, आइरन र भिटामिन सी युक्त खानाको बारेमा परामर्श दिएको ● आमा र बच्चा माथि पर्ने घुम्रपानका नराम्रा असरहरू 	

<p>१०. सेवा प्रदायकले निःशुल्क परामर्श (VCT) अथवा आमाबाट बच्चामा सर्ने रोग (PMTCT) बारे जानकारी दिने र रिफर गर्ने गर्छन् ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न सेवा दिएको अवलोकन गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● महिलाले कहिल्यै एच.आई.भि.(HIV) जाँच गराएको छ भनेर सोध्छन्: <ul style="list-style-type: none"> - यदि जाँच गराएको छैन भने, VCT सँगै त्यसको प्रक्रिया, गोपनियता, नतिजा र स्थानिय ठाउँमा नै त्यसको उपलब्धता हुने कुरा समावेश गरेर जानकारी दिने गरेको - यदि एच.आई.भि. जाँच गराएको छ भने र पोजिटिभ छ भने <ul style="list-style-type: none"> ● HIV/AIDS को बारेमा र त्यसले बच्चामा पर्ने असरको बारेमा बताउने गरेको ● नजिकै PMTCT सेवाको उपलब्धता भएको बारेमा बताउने गरेको
<p>११. त्यस स्थानमा हरेक महिलालाई सुत्केरी अवस्थाको लागि परिवार नियोजन सेवाको बारेमा परामर्श तथा प्रस्ताव राखेको यकिन गर्न एउटा व्यवस्थित प्रणाली हुन्छ ।</p>	<p>सेवा प्रदायक र अस्पताल प्रशासकसँगको अर्न्तवार्ताबाट निर्धारण गर्नुस् कि:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परिवार नियोजनको परामर्श दिनका लागि सेवा प्रदायक तालीम प्राप्त भएको ● गर्भवती जाँच क्लिनिकमा सुत्केरी अवस्थाको लागि परिवार नियोजन सेवाको परामर्श दिने ठाउँ भएको ● सेवा दिने स्थानमा परिवार नियोजन सेवाग्राही अभिलेख प्रणाली हुन्छ जसले सबैले परामर्श पाए भन्ने यकिन गरेको ● सेवा दिने स्थानमा परिवार नियोजनका सेवाहरू बारेमा सूचनामुलक पोष्टरहरू भएको ● सेवा दिने स्थानमा परामर्शका वेला प्रयोगका लागि परिवार नियोजनका साधनहरूका नमूना भएको ● सेवा दिने स्थानले परिवार नियोजनका सेवाहरूको गुणस्तर सुधारका लागि सूचना, शिक्षा तथा संचार सामग्री प्रयोग गरेको
<p>१२. सेवा प्रदायकले सेवाग्राहीलाई गर्भन्तरको फाइदाहरूका बारेमा परामर्श तथा चाहिएको सूचना दिन्छ र सुत्केरी अवस्थाको</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● उपयुक्त गर्भधान समय तथा गर्भन्तरको फाइदाहरूका बारेमा बताउने गरेको क) आमाको स्वास्थ्यमा हुने फाइदाहरू ख) बच्चाको स्वास्थ्यमा हुने फाइदाहरू

<p>लागि परिवार नियोजन सेवाका बारेमा उसको ज्ञानको बारेमा सोधपछ गर्छ ।</p>	<p>ग) परिवारलाई हुने फाइदाहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिले प्रयोग गरेको परिवार नियोजनका साधनहरू बारे र सबै परिवार नियोजनका साधनहरूबारे भएको ज्ञानको बारेमा सोध्ने गरेको ● एच.आई.भि. सहितको यौन संसर्गबाट सन् संक्रमणबाट बचावट तथा कण्डुमको प्रयोगबाट हुने सहायताका बारेमा बताउने गरेको ● गलत सूचनालाई सच्याउने गरेको ● महिलाको अवस्था, योजना र कुनै साधनको लागि उहाँलाई के जरुरी छ भनी छलफल गरेको ● उपयुक्त साधन विचार गर्न महिलालाई मद्दत गरेको यदि चाहिएमा, निर्णय लिन मद्दत गरेको ● महिलाको छनौटलाई साथ दिएको 			
<p>१३. गर्भवती कार्डमा छानिएको सुत्केरी अवस्थाको लागि परिवार नियोजन साधनको बारेमा लेख/छाप लगाउँछ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● गर्भवती कार्डमा छानिएको साधनको विवरणको छाप/अभिलेख राखेको ● आगामी भेटमा गर्भवती कार्डलाई पुनरावलोकन गरी छनौट गरिएको साधन कार्डमा छ छैन सुनिश्चित गरेको ● सुत्केरीको बेला गर्भवती काई ल्याउन निर्देशन दिएको 			
<p>१४. सेवा प्रदायकले गर्भवती महिलालाई दिएको हेरचाह पुनरावलोकन गर्ने, मूल्यांकन गर्ने र अर्को पटक जर्चाउन आउने समयको तालिका बताउने गर्छन् ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● उनी संग कुनै प्रश्न छ भनी सोध्छ र जवाफ दिएको ● गर्भवती जाँचको लागि अर्को पटक भेट्न आउने समय वा तालिका नेपाल सरकारको SBA नीति अनुसार दिने गरेको (जस्तै: दोस्रो पटक गर्भवती जाँचको लागि २२ देखि २८ हप्तामा र तेस्रो पटक ३२ हप्तामा र चौथो पटक ३८ हप्तामा) ● यदि कुनै खतराको चिन्ह वा लक्षणहरू देखिएमा महिलालाई जुनसुकै बेला आउनुपर्छ भनेर जानकारी दिएको ● महिलाको गर्भवती काई भरेको 			

	● महिलालाई आगामी भेटको मिति थाहा भएकै पक्का गरेको र अर्को पटक भेट्न आउनको लागि अनुरोध गरेको			
	● सबै पत्ता लागेका कुराहरू गर्भवती जाँचको रजिष्टरमा लेखेको			

टुल १: गर्भवती केन्द्रीत स्याहार	
जम्मा मापदण्डहरू	१४
प्रत्येक परिक्षणमा पूरा गरेका मापदण्डहरू	
प्राप्त प्रतिशत	%

खण्ड दुई

टुल १: सुत्केरी स्याहार

मातृ नवजात शिशु बाल स्वास्थ्य तथा पोषण सेवा सुदृढिकरणको लागि गुणस्तर सुधार टुलहरू

टुल २: सुत्केरी स्याहार

१	स्वास्थ्य संस्था (नाम, ठेगाना)	सेवा प्रदायकको नाम:
२	मिति	
३	अवलोकनकर्ताको नाम:	पद:
४	अवलोकनकर्ताको पद:	

Assess and Score: Y = Yes N = No NA = Not Applicable

कार्य सम्पादन मापदण्ड	प्रमाणिकरण आधारहरू	Y/N	NA	टिप्पणी
१. सेवा प्रदायकले सुत्केरी जाँच तथा स्याहारको तयारी गरेको छ ।	अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:			
	● आवश्यक सामग्री, उपकरणहरू तयार गरेको			
	● महिलालाई आदरपूर्वक र विनम्रताका साथ अभिवादन गरेको			
	● महिला तथा उनका सहयोगीलाई के गर्न लागि रहेको भन्ने कुरा बताएको छ, उसले के भनिन् भनेर ध्यानपूर्वक सुनेको र उनको प्रश्न र जिज्ञाशाहरूको जवाफ दिएको			
	● लगातार भावनात्मक सहयोग र सहानुभूति प्रदान गरेको			
● हात धोएको				

<p>२. सेवा प्रदायकले महिलासंगको पहिलो भेटमा व्यक्तिगत विवरण लिन्छन् ।</p>	<p>महिलाको जाँच कार्डमा जानकारीहरू उपलब्ध छैनन् भने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सेवा दिनेले तलका प्रश्नहरू सोध्छन् सोध्दैनन् भनेर अवलोकन गर्नुस्: ● नाम, उमेर र बच्चाको नाम ● भरपर्दो यातायातको सुविधा ● आम्दानीको श्रोत/आर्थिक सहयोग ● बच्चाहरूको संख्या र गर्भरहेको पटक ● जिवित बच्चाहरूको संख्या ● अहिलेको कुनै खास समस्या ● अरु सेवा प्रदान गर्ने व्यक्तिहरूबाट सेवा पाएको 		
<p>३. सेवा प्रदायकले दैनिक बानी र जीवनशैली बारेमा विवरण लिन्छन्</p>	<p>सेवा प्रदायकले महिलालाई निम्न विवरण सोध्छन्/सोध्दैनन् अवलोकन गर्नुस्:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● घरबाहिर पनि काम गर्नु हुन्छ भन्ने बारे सोध्ने गरेको ● लामो दुरी हिंड्ने, भारी सामान बोक्ने वा गाह्रो काम गर्ने बारे सोध्ने गरेको ● चाहिने जति आराम गर्न वा सुत्न पाउनुहुन्छ भन्ने बारे सोध्ने गरेको ● दिनमा सामान्यतया कस्तो प्रकारको खाना खानुहुन्छ भन्ने बारे सोध्ने गरेको ● कुनै फोहर, माटो वा खाना नहुने खान खाएको छ भन्ने बारे सोध्ने गरेको ● घुम्रपान, जाँड रक्सी वा अरु कुनै सम्भावित घातक पदार्थहरू सेवन गर्नुहुन्छ भन्ने बारे सोध्ने गरेको ● कहिल्यै परिवार वा साथीहरू हेर्न वा भेट्नबाट बन्देज लगाइएको, घर बाट बाहिर जानबाट रोकेको वा ज्यान मार्ने धम्की दिएको छ भन्ने बारे सोध्ने गरेको ● कसैले जबरजस्ती यौन सम्पर्क गरेको, धाइते बनाइएको वा पिटेको ● कसैसंग डराउनु हुन्छ भनी सोध्ने गरेको 		

<p>४. सेवा प्रदायकले यस पटकको गर्भावस्था र प्रशुती अवस्थाको विवरण लिन्छन् (पहिलो भेट)</p>	<p>सेवा प्रदायकले महिलालाई निम्न विवरण सोध्छन् सोध्दैनन् अवलोकन गर्नुस्</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बच्चाको जन्म कहिले भएको भन्ने बारे सोधेको ● बच्चा जन्मको ठाउँ र सुत्केरी हुँदा सहयोग गर्ने व्यक्ति को थियो भन्ने बारे सोधेको ● यो गर्भावस्थामा महिलालाई योनीबाट रक्तश्राव भएको थियो कि भन्ने बारे सोधेको ● प्रशुती अवस्थामा कुनै प्रकारको अप्ठ्यारा अवस्थाहरू परेको थियो भन्ने बारे सोधेको ● बच्चालाई कुनै प्रकारको जटिल अवस्थाहरू आइपरेका थिए भन्ने बारे सोधेको ● जन्मको बेला बच्चाको तौल बारे सोधेको 			
<p>५. सेवा प्रदायकले हालको सुत्केरी अवस्थाको विवरण लिन्छन् (प्रत्येक भेट)</p>	<p>सेवा प्रदायकले महिलालाई निम्न विवरण सोध्छन्/सोध्दैन अवलोकन गर्नुस्:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बच्चा जन्माए देखि यता अत्याधिक रक्तश्राव भएको बारे सोधेको ● योनीबाट बगेको तरल पदार्थको रंग र कति कति समयमा कपडा वा प्याड फेर्नु पर्ने छन् भन्ने बारे सोधेको ● विसा वा पिसाव गर्न कुनै समस्या छन् भन्ने बारे सोधेको ● बच्चा र बच्चाको रेखदेख प्रतिको अनुभव बारे सोधेको ● परिवार बच्चासँग कसरी धुलमिल भएका छन् भन्ने बारे सोधेको ● स्तनपान राम्रोसँग भइरहेको अनुभव बारे सोधेको ● पहिलेको बच्चाको पालोमा कुनै प्रकारको अप्ठ्यारा अवस्थाहरू आइपरेको बारे सोधेको 			
<p>६. सेवा प्रदायकले परिवार नियोजनको विवरण लिन्छन् (पहिलो भेट)</p>	<p>सेवा प्रदायकले महिलालाई निम्न विवरण सोध्छन्/सोध्दैन अवलोकन गर्नुस्:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● थप अरु कति बच्चा जन्माउने योजना छ भनेर सोधेको ● पहिला कुनै परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गरेका छन् भन्ने बारे सोधेको ● भविष्यमा परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गर्ने विचार छ भन्ने बारे सोधेको 			

<p>७. सेवा प्रदायकले चिकित्सा सम्बन्धी विवरण लिख्नु। (पहिलो भेट)</p>	<p>सेवा प्रदायकले महिलालाई निम्न विवरण सोध्छन्/सोध्नेनन् अवलोकन गर्नुस्</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कुनै प्रकारको एलर्जी छ्न् भन्ने बारे सोधेको ● हाल कुनै रक्तअल्पता भएको छ भन्ने बारे सोधेको ● HIV, यौन रोग सम्बन्धी कुनै जाँच गराउनु भएको छ भन्ने बारे सोधेको ● कुनै पुरानो रोग/रोगी अवस्था जस्तै-क्षयरोग, कलेजो सम्बन्धी रोग (कमलपित्त) मुटुको रोग, मधुमेह वा अन्य निको नहुने पुरानो रोगहरूबारे सोधेको ● कहिल्यै अस्पतालमा भर्ना हुनुपरेको थियो वा कुनै शल्यक्रिया गर्नुपरेको थियो भन्ने बारे सोधेको ● कुनै दवाई वा औषधि - कुनै पनि धामी झोँकी वा बैद्यको औषधि वा घरमै तयार गरेको औषधि, आयुर्वेदिक औषधिहरू, आफैँ दवाई वा औषधि किनेर खाने गरेको, भिटामिन वा थप परिकारहरू (dietary supplement) खाइरहनु भएको छ भन्ने बारे सोधेको ● धनुष्टंकार बिरुद्धको खोप तालिका अनुसारका ५ वटै खोप लिइसक्नु भएको छ भन्ने बारे सोधेको ● हाल कुनै प्रकारको समस्याहरू छ्न् भन्ने बारे सोधेको 		
<p>८. सेवाप्रदायकले महिलाको शारीरिक परिक्षण गर्ने, अत्यावश्यक कुराको मापन जाँच गर्ने तथा स्तनको जाँच गर्ने गरेका छ्न्। (प्रत्येक भेट)</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले</p> <ul style="list-style-type: none"> ● महिलालाई पिसाव फेरेर आउन भनेको ● हिंडाईको ढंग, चलाई, चालचलन र अनुहारमा देखिएको भावना र आकृतिलाई निरिक्षण गरेको ● भविष्यमा परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गर्ने विचार छ भन्ने बारे सोधेको ● सामान्य सरसफाई निरिक्षण गर्ने गरेको- देखिने, मैला र गन्धलाई पत्ता लगाएको ● छाला जाँच्छ - कुनै घाउहरू वा निलडाम भएको पत्ता लगाएको ● आँखाको सेतो भागमा पहुँलो छ कि भनेर जाँच्ने गरेको 		

	<ul style="list-style-type: none"> ● रक्तचाप, तापक्रम र नाडीको गति नापेको ● महिलालाई कम्मर भन्दा माथिको कपडा फुकाल्न भन्छन् र उनको स्तनको जाँच गर्छन् - कुनै असामान्य कुरा छ भने पत्ता लगाएको 				
<p>९. सेवा प्रदायकले पेटको, खुट्टाको र योनीको जाँच गर्छ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले</p> <ul style="list-style-type: none"> ● महिलालाई पेटको कपडा माथि सार्न वा फुकाउन र उत्तानो परेर धुँडा अलिकता खुम्च्यार सुत्न लगाउने गरेको ● पेटमा कुनै पुरानो वा नयाँ अप्रेसन गरेको दागहरू हेरेको र हल्का सँग पेटमा नाइट्रो र सिम्फाइसिस प्युविस् को बिचमा छामेर गभर्शियको आकार र कडापन पत्ता लगाएको ● महिलाको खुट्टाको जाँच गरेको-पिडौलाको दुखाई पत्ता लगाएको ● महिलाको योनीको भागलाई देखाउन भनी गोपनीयता र विनयता कायम गर्दै अन्य भागलाई छोप्ने वा बरिपरी कपडाले ढाक्ने गरेको ● हातलाई राम्रो सँग धोएर र नयाँ वा उच्चस्तरीय संक्रमण रहित पंजा दुबै हातमा लगाएको ● योनीको भित्री पत्र, भंगाशय र पेरिनियम जाँचेर हेरेको - योनीरसको प्रकार, दाग, सुत्निएको वा छाला चिरिएको कुरा पत्ता लगाएको ● पंजा फुकाल्नु अघि त्यसलाई संक्रमण रहित पारेको ● हातलाई राम्रो सँग धोएको 				
<p>१०. सेवा प्रदायकले महिलाको आवश्यकता अनुसार विशेष सेवा प्रदान गर्ने गरेका छन् ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● महिलालाई आफुलाई एच.आई.भि. भएको छ छैन थाहा छैन वा एच.आई.भि. को जाँच गराएको छैन भने एच.आई.भि. बारे परामर्श दिएको ● महिलाको स्तनपान को विवरणलाई आधार मानेर स्तनपान र स्तनको स्याहार सम्बन्धी जानकारी दिएको (पहिलो ६ महिनासम्म पूर्णरूपमा स्तनपान, ६ महिनादेखि अनुकूलता अनुसार पुरक खाना सुरु गर्ने तथा २ बर्ष वा त्यस पछि पनि स्तनपान गराई रहने, विगौती दुध (Colostrum) को महत्व एउटा स्तनबाट दुध निख्ने पछि मात्र अर्को स्तनमा सार्ने । 				

	<ul style="list-style-type: none"> ● महिलालाई पर्न आउने समस्याको बेलामा तयारी हुने योजनाको बारेमा समालोचना गर्ने गरेको छ (वा उनीसँग योजना नभए आफै बनाई दिने गरेको) ● जन्मान्तर र परिवार नियोजनको धारणा बारे जानकारी दिएको ● सन्तुलित आहार र पौष्टिक खानेकुराको बारेमा सुझाव र परामर्श दिएको ● आफ्नो रेखदेख र सफा सुगंधको गर्ने बारे सल्लाह र परामर्श दिएको (खाना पकाउनु अघि, बच्चालाई खुवाउनु र खानु अघि, दिसा-पिसाब गरे पछि वा चलाए पछि साबुन पानीले राम्ररी हाल धुने, संक्रमणबाट बच्नको लागि खानाको राम्ररी संचित तथा प्रबन्ध मिलाउने, खाने पानीको उपचार तथा राम्ररी संचित) ● महिलाको आवश्यकतालाई आधार मानेर टि.टि. खोप दिने गरेको ● अर्को पटक आउँदा सम्म पुग्ने आइरन र फोलेट ट्याब्लेट उपलब्ध गराउँछ र महिलालाई गर्भ निरोधक चक्की (पिल्स) को बारेमा परामर्श दिएको ● सुत्केरी महिला र उसको परिवारमा आयोडाइज्ड (Iodized) नुनको प्रयोगको बारे परामर्श दिएको ● आमा र बच्चाको स्वास्थ्यमा पर्ने घुम्रपानका खतराहरू ● यदि बच्चा जन्मने वित्तिकै भिटामिन ए दिएको छैन भने दिएको ● अर्को पटक भेटको तालिका बनाउँछ (तेस्रो र सातौं दिन) वा अष्टयारो भएमा आवश्यकता अनुसार 			
--	--	--	--	--

टुल २: सुत्केरी स्याहार	
जम्मा मापदण्डहरू	१०
प्रत्येक परिक्षणमा पुरा गरेका मापदण्डहरू	
प्राप्त प्रतिशत	%

खण्ड दुई

टुल ३: उपयुक्त गर्भाधान समय तथा गर्भान्तर र परिवार नियोजन संग समायोजन

मातृ नवजात शिशु बाल स्वास्थ्य तथा पोषण सेवा सुदृढिकरणको लागि गुणस्तर सुधार टुलहरू

टुल ३: उपयुक्त गर्भाधान समय तथा गर्भान्तर र परिवार नियोजन संग समायोजन

१	स्वास्थ्य संस्था (नाम, ठेगाना)	सेवा प्रदायकको नाम:
२	मिति	
३	अवलोकनकर्ताको नाम:	पद:
४	अवलोकनकर्ताको पद:	

Assess and Score: Y = Yes N = No NA = Not Applicable

कार्य सम्पादन मापदण्ड	प्रमाणिकरण आधारहरू	Y/N	NA	टिप्पणी
१. सेवा केन्द्रमा परामर्श सेवा दिने कोठा छ।	<p>परामर्श सेवा दिने ठाउँको अवलोकन गर्नुस्:</p> <ul style="list-style-type: none"> अरु कुरिरहेको सेवाग्राहीले भित्र गरेका कुराहरू नसुन्ने गरी बनाइएको बन्द गर्ने/ढाक्न मिल्ने ढोका वा बार बारेको प्रशस्त ठाउँ भएको कोठा परामर्श सामग्री र सूचना, शिक्षा तथा संचारका (IEC) सामग्री राख्नको लागि टेबल सेवा प्रदायक र सेवाग्राहीको लागि कुर्सिहरू परामर्श दिने कोठामा सबै परिवार नियोजनका साधनहरूको नमूना भएको - COCs, IUCD, Injectable, Implants, Condom, Emergency Contraception 			

	<ul style="list-style-type: none"> ● Informed choice को बारेमा जानकारी मुलक पोष्टरहरूः - जानकारी मुलक सूचनाहरू प्रष्ट देख्न सकिने गरी राखेको - जानकारी मुलक सूचनाहरू नेपालीमा लेखिएको, सरल भाषा तथा फोटो सहितको भएको - सूचनाहरू निर्देशिका अनुसार अद्यावधिक गरेको 			
<p>२. सेवा केन्द्रमा पर्याप्त मात्रामा सबै परिवार नियोजनका साधनहरू उपलब्ध छन् ।</p>	<p>परामर्श सेवा दिने ठाउँमा अवलोकन गर्नुस्ः</p> <ul style="list-style-type: none"> ● दुई महिनाको लागि पर्याप्त परिवार नियोजनका साधनहरू जरोडा भएकोः <ul style="list-style-type: none"> - गर्भनिरोधक संयुक्त खाने चक्की (मात्रा कम)/Lo-femanol - Progestin मात्र भएको डिपोप्रोभेरा सुईहरू - Implants - IUCD (copper T380A) - ढाल (Condom) ● सजिलो तरिकाले भण्डारण गरिएका साधनहरूको अभिलेख राख्ने व्यवस्था भएको ● अभिलेखले गएको एक महिनामा सबै साधनहरू उपलब्ध भएको भन्ने कुरा जनाएको 			
<p>३. परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्नका लागि लिखित उपचार विधिहरू नियमित प्रयोगका लागि उपलब्ध छन् ।</p>	<p>परिवार नियोजन क्लिनिकमा निम्न कुराहरू लिखित उपचार विधिहरू नियमित प्रयोगको लागि निम्न क्षेत्रहरूका बारेमा देखेगरी राखेको छन्ः</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परिवार नियोजनका सेवाहरूका बारेमाः <ul style="list-style-type: none"> - गर्भनिरोधक संयुक्त खाने चक्की - डिपोप्रोभेराको सुईहरू - इम्प्लाण्ट (Implants) - IUCD - आपतकालिन गर्भनिरोधक खाने चक्की (Emergency contraceptives) - ढाल (कण्डम) 			

	<ul style="list-style-type: none"> ● संक्रमण रोकथाममा उचित कार्यहरूका बारेमा: <ul style="list-style-type: none"> - हातहरू धुने गरेको - औजारहरू प्रशोधन कार्य गर्ने गरेको - तिखा तथा धारिला औजारहरूको उचित तरिकाले विसर्जन गर्ने गरेको - सरसफाईमा उचित ध्यान पुर्याउने गरेको 			
<p>४. परिवार नियोजनको सेवा लिने व्यक्तिहरूको रेकर्ड राख्ने सरल व्यवस्था छ ।</p>	<p>निम्न कुराहरूको अवलोकन गर्ने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● क्लिनिकमा परिवार नियोजन सेवा लिने व्यक्तिहरूको विवरण राख्नको लागि रेकर्ड फारम/खाता प्रयोगमा ल्याउने गरेको ● पुनः सेवा लिन आउँदा रेकर्ड फारम/खाता सजिलै संग निकाल्न सकिने गरि व्यवस्थित तरिकाले राख्ने गरेको ● विवरण रेकर्ड गर्दा पुरै भर्ने गरेको र नियमित अद्यावधिक गर्ने गरेको : <ul style="list-style-type: none"> - सबै सम्बन्धित महलमा पुरै भर्ने गरेको 			
<p>५. सेवा प्रदायकले अभिवादनको प्रयोग गर्छन् ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● महिलालाई आत्मियताका साथ र सामाजिक रूपले मान्य हुने गरी अभिवादन गर्ने र उनलाई सहज वातावरण मिलाउने ● परिवार नियोजनका आवश्यकता बारेमा महिलालाई सोध्ने गरेको ● उपलब्ध परिवार नियोजनका साधनहरूका बारेमा महिलालाई बताउने गरेको ● परिवार नियोजनका साधन अपनाउनमा महिलाको मद्दत गर्ने गरेको ● साधन कसरी प्रयोग गर्ने भन्ने बारेमा बयान गर्ने गरेको ● स्वास्थ्य संस्थामा पुन कहिले आउने भनेर बताउने गरेको 			
<p>६. सेवा प्रदायक र परामर्श दिने व्यक्तिले गर्भान्तरको सबै फाइदाहरूका बारेमा सूचना दिन्छन् तथा परिवार नियोजनका</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आमा, नवजात शिशु तथा बच्चामा हुने गर्भान्तरको फाइदाहरूका बारेमा महिलामा भएको ज्ञानको बारे बुझ्ने गरेको ● पहिले प्रयोग गरेको परिवार नियोजनका साधनको बारेमा सोध्ने तथा 			

<p>साधनको महिलाको ज्ञानको बारे मा पत्ता लगाउँछ ।</p>	<p>सबै साधनहरूको बारेमा भएको ज्ञानको बारेमा सोध्ने गरेको (स्तनपान विधि (LAM), Postpartum pubal Ligation, ढाल (Condom), IUCD, प्रोजेष्टिन मात्र भएको सुई (Progestine only Injectables), इम्प्लान्ट (Implants))</p> <ul style="list-style-type: none"> ● यौनजन्यरोगहरू, एच.आई.भि. बाट बच्नका लागि आवश्यकताहरू तथा ढालको प्रयोगबाट हुने सहायताहरूका बारेमा भन्ने गरेको ● गलत धारणाहरू सच्चाउने गरेको ● महिलाको अवस्था, योजनाहरू र कुनै साधनको बारेमा उनलाई जरुरी के छ भनेर छलफल गर्ने गरेको ● महिलालाई उपयुक्त साधनको बारेमा मद्दत गर्ने तथा यदि चाहिएमा महिलाको छनौटलाई सम्मान दिने र चाहिएको निर्णयमा पुग्न मद्दत गर्ने ● महिलाको छनौटलाई सम्मान दिने र चाहिएको सेवा प्रदान गर्ने गरेको 		
<p>७. उपयुक्त गर्भाधान समय तथा गर्भन्तरको बारेमा मुख्य सन्देश प्रदान गर्दछ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले मुख्य सन्देशहरू प्रदान गर्छ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● जिउंदो बाल बालिका पाएपछि फेरी गर्भवती हुनु अघि महिलाले मन पराएको प्रभावकारी कुनै एक साधन लगातार २४ महिना सम्म प्रयोग गर्न सक्छन् भनी बताउने गरेको ● गर्भपतन भएपछि वा मरेको बच्चा जन्मेको छ भने, फेरी गर्भवती हुनु अघि सो महिलाले छ महिनासम्म मन पराएको कुनै एक प्रभावकारी साधन प्रयोग गर्न सक्छ भनेर बताउने गरेको ● सिजेरियन सेक्सन (Caesarean section) (मृत बच्चा जन्मनु/जिवीत बच्चा जन्मनु) पश्चात अर्को गर्भधारणको लागि कम्तिमा दुई बर्ष कुनै भन्ने बारे बताएको ● दुई गर्भको बीचको दुरी ५ बर्षभन्दा बढी हुनु हुँदैन भन्ने गरेको ● गर्भधारण हुनुभन्दा अगाडि केटीहरू २० बर्षको नहुँदा सम्म लगातार प्रभावकारी परिवार नियोजनको साधन आफ्नो छनौट अनुसार प्रयोग गर्नु पर्छ भन्ने बारे बताएको 		

<p>८. सेवा प्रदायकले स्तनपान गराउने र स्तनपान नगराउने महिलाहरूका लागि गर्भ निरोधकको रोजाइहरूका बारे मा सूचना दिन्छ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले गर्भनिरोधकको रोजाइहरूको बारेमा सबै वर्णन गरेको अवलोकन गर्नुस्:</p> <p>स्तनपान गराउने महिला</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सुत्केरी अवस्था देखि ६ महिनासम्म स्तनपान विधि ● ६ महिना देखि इस्ट्रोजेन र प्रोजेस्टेरोन मिश्रित चक्की ● आइ.यु.सि.डी. (४८ घण्टा भित्र तथा १ महिना पछि) <p>स्तनपान नगराउने महिला</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तेश्रो हप्ता देखि इस्ट्रोजेन र प्रोजेस्टेरोन मिश्रित चक्की ● आइ.यु.सि.डी. (४८ घण्टा भित्र तथा १ महिना पछि) 		
<p>९. सेवा प्रदायकले परिवार नियोजनको साधनहरूका खतरा चिन्हको बारेमा सूचना दिन्छ र प्रश्नहरू सोध्ने मौका प्रदान गर्छ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परिवार नियोजनका खतरा चिन्हहरूका बारेमा ठिकसँग वर्णन गरेको ● सेवाग्राहीले खतरा चिन्हहरू अनुभव गरेमा के गर्ने भन्ने बारेमा ठिकसँग वर्णन गरेको ● सेवा ग्राहीलाई दिएको शिक्षाहरू फेरी आफ्नो भाषा/तरिकाले दोच्याउन भनेको <p>अधिल्ला चरणहरूका अतिरिक्त स्थायी बन्धाकरणका सेवाग्राही</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Informed Consent फारामको बारेमा बर्णन गरेको ● सेवाग्राहीको प्रजनन आवश्यकता पूरा गर्नका लागि अन्य साधनहरू पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ भनेर भन्ने गरेको ● कुनै प्रश्न वा जिज्ञासाहरू सोध्ने मौका दिएको ● त्यस ठाउँमा प्रदान नगर्ने साधन वा सेवाहरूका लागि सेवा ग्राहीलाई अन्य ठाउँमा प्रेषण गर्ने गरेको 		

<p>१०. सेवा प्रदायकले फलोअपको लागि कहिले आउने भन्ने बारेमा सूचना दिन्छ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सेवाग्राहीसँग आगामि भेट र फलोअपका बारेमा छलफल गर्ने गरेको - अरु सामग्रीको लागि कहाँ जाने - समस्याको छिटो पहिचान - स्वास्थ्य संस्थामा कहिले फर्कने ● कुनै प्रश्न वा समस्या भएमा जुनसुकै बेला पनि आउन सेवाग्राहीलाई प्रोत्साहन गर्ने गरेको ● महिलालाई नम्रताका साथ बिदाई गर्ने तथा अर्को पटक आउनका लागि बोलाउन गरेको 			
--	--	--	--	--

<p>टुल ३: उपयुक्त गर्भधान समय तथा गर्भान्तरको परिवार नियोजन संग समायोजन</p>	
जम्मा मापदण्डहरू	१०
पुरा भएको मापदण्ड	
प्राप्त प्रतिशत	%

खण्ड दुई

टुल ४ : बुद्धि अनुगमन

मातृ नवजात शिशु बाल स्वास्थ्य तथा पोषण सेवा सुदृढिकरणको लागि गुणस्तर सुधार टुलहरू

टुल ४ : बुद्धि अनुगमन

१	स्वास्थ्य संस्था (नाम, ठेगाना)	सेवा प्रदायकको नाम:
२	मिति	
३	अवलोकनकर्ताको नाम:	पद:
४	अवलोकनकर्ताको पद:	

बच्चाको नाम: उमेर लिङ्ग पहिलो भेट अनुगमन भेट

Assess and Score: Y = Yes N = No NA = Not Applicable

कार्य सम्पादन मापदण्ड	प्रमाणिकरण आधारहरू	Y/N	NA	टिप्पणी
१. सेवा प्रदायकले बच्चाको तौल लिनुभन्दा अगाडिको पूर्व तयारी गर्दछ ।	अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:			
	● सल्टर तौलिनै मेशीन फ्लुइड्याउन्को लागि खुल्ला/पर्याप्त ठाउँ भएको यकिन गरेको			
	● त्यस क्षेत्रमा सल्टर स्केल मेशीन हेर्नको लागि उच्यालो			
	● तौलिनै मेशीन फ्लुइड्याउने ठाउँ सुरक्षित भएको एकिन गरेको			
	● सेवा प्रदायकले तौलिनै मेशीनलाई आँखाको सतहमा राखेको एकिन गरेको			
	● परिमार्जित बच्चा तौलिनै भोला राखे पछि स्केल ० मा भएको एकिन गरेको			
	● तौल लिनु भन्दा अगाडि बच्चाले कपडा नलगाएको/हल्का कपडा लगाएको एकिन गरेको			
● हातधोएको				

<p>२. सेवा प्रदायकले ठिक सँग बच्चाको तौल लिन्छ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बच्चाको तौलिनै भोला/क्रेडलमा बच्चालाई राम्ररी राखेको (आवश्यक परेमा आमा/स्याहार गर्ने व्यक्तिलाई मद्दत लिन्छ) ● बच्चाको खुट्टाले भुई छोएको छैन र बच्चाले आमा/स्याहार गर्ने व्यक्तिलाई समातेको छैन भन्नेकुराको एकिन गरेको ● सुई चल बन्द भए पछि बच्चाको तौल कति छ भनेर हेरेको ● बच्चाको तौल राम्ररी अवलोकन गरेर अभिलेख राखेको ● एकचोटी तौलको मापन भए पछि, बच्चालाई तौलिनै भोलाबाट निकालेर आमालाई दिएको ● बच्चालाई कपडा लगाई दिनका लागि आग्रह गरेको 			
<p>३. सेवा प्रदायकले ठिकसँग बाल स्वास्थ्य कार्डमा बच्चाको तौल प्लट गर्दछ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तौलिनै स्केलमा अवलोकन गरिएको बच्चाको तौल बाल स्वास्थ्य कार्डमा प्लट गरेको (बच्चाको महिना र लिङ्ग को आधारमा) ● बच्चाको तौलको बारेमा आमालाई परामर्श दिएको ● पोषण रजिष्टरमा तौलको अभिलेख राखेको 			
<p>४. सेवा प्रदायकले निर्देशिकाको आधारमा बच्चाको पोषणलाई ठिकसँग बर्गिकरण गर्दछ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बच्चाको तौलको बर्गिकरण गरेको (Road to Health chart मा आधारित भएर) <ul style="list-style-type: none"> - सामान्य तौल भएको बच्चा (हरियो) - कम तौल भएको बच्चा (पहेलो) - धेरै कम तौल भएको बच्चा (रातो) 			
<p>५. सेवा प्रदायकले आमा/स्याहार गर्ने व्यक्तिलाई ठिकसँग सहि परामर्श/सल्लाह दिन्छ । (पहिलो तथा पछिको भेटहरूमा)</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले लेखाजोखाको आधारमा आमा/स्याहार गर्ने व्यक्तिलाई परामर्श दिएको:</p> <p>क) यदि बच्चाको तौल सामान्य भएमा: आमा/स्याहार गर्ने व्यक्तिलाई अहिलेकै खाना तथा स्वास्थ्य स्याहारहरूलाई निरन्तरता दिनका लागि प्रोत्साहन गरेको</p>			

	<ul style="list-style-type: none"> ● स्तनपानको बारेमा परामर्श दिएको <ul style="list-style-type: none"> - शिशु जन्मे पछि जतिसक्यो चाँडो स्तनपान गराउने (१ घण्टा भित्रमा) - पूर्वतया स्तनपान (६ महिना सम्म) - विस्तारित स्तनपान (२४ महिना सम्म) - सहि आसन तथा सम्पर्क - दिनमा कम्तिमा १० पटक वा बच्चाले चाहेको खण्डमा स्तनपान गराउने - शिशुले एउटा स्तनको दुध पुरै चुसिसके पछि मात्र अर्को स्तनमा चूसाउन लगाउने 		
	<ul style="list-style-type: none"> ● पूरक खानाको विशेषताहरूको बारेमा परामर्श दिएको (AFATVAH) <ul style="list-style-type: none"> A - शिशु वा बच्चाको उमेर F - बारम्बार/पटक A - मात्रा T - बाक्लोपन/लेदो V - प्रकार, थरी थरी A - सकृय वा सहानुभूति खाना खुवाई H - सर सफाई ● एक महिना पछि बच्चाको तौल लिनका लागि आउन सल्लाह दिएको 		
	<p>ख) यदि बच्चाको तौल कम भएमा</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तौल कम भएको कारणको मूल्यांकन गरेकोतथा सोही अनुसार परामर्श दिएको <ul style="list-style-type: none"> - बिरामी - बिरामी आमा (गर्भधारण तथा सुत्केरी अवस्थामा) - स्तनपानको - कम तौलको जन्म - पूरक खानाको छिटो वा ढिलो सुरुवात - गर्मान्तर (२४ महिना भन्दा कम) 		

	<ul style="list-style-type: none"> ● ठिक मात्रामा स्तनपानको बारेमा परामर्श दिएको <ul style="list-style-type: none"> - स्तनपान गराउन छिटो शुरु गर्ने (१ घण्टा भित्र) - पूर्णतया स्तनपान (६ महिना सम्म) - विस्तारित स्तनपान (२४ महिना सम्म) - बच्चाको चाहेको समयमा स्तनपान - सहि आसन तथा सम्पर्क 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● पूरक खानाको विशेषताहरूको बारेमा परामर्श दिएको (AFATVAH) <ul style="list-style-type: none"> A - शिशु वा बच्चाको उमेर F - बारम्बार/पटक A - मात्रा T - बाक्लोपन/लेदो V - प्रकार, थरी थरी A - सकृय वा सहानुभूति खाना खुवाई H - सर सफाई <ul style="list-style-type: none"> - बिरामी अवस्था र त्यस पश्चातको खुवाई 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● चाहिएको बेलामा बच्चाको तौल नाप्न आउनका लागि आमालाई सल्लाह दिएको (खोप, उपयुक्त गर्भाधान समय तथा गर्भान्तर/परिवार नियोजन तथा अन्य आपतकालिन अवस्थाहरू) 	
	<p>ख) यदि बच्चा बिरामी भएमा:</p> <p>बाल रोगको एकिकृत व्यवस्थापन (IMCI) को उपचार उपचार विधिलाई अनुसरण गर्ने (IMCI) को टुल ५क र ५ख मा प्रेषण गर्ने)</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> ● २ महिनासम्मको बिरामी शिशुको मूल्यांकन र बर्गीकरण गरी तथा सोही अनुरूप उपचार गरेको 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● २ महिनादेखि ५ वर्षसम्मको बिरामी शिशुको मूल्यांकन र बर्गीकरण गरी सोही अनुरूप उपचार गरेको 	
	<p>ग) यदि बच्चाको तौल धेरै कम भएमा:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तौल कम भएको कारणको मूल्यांकन गरी सोही अनुसार परामर्श दिएको 	

		<ul style="list-style-type: none"> - बिरामी - कम तौलको जन्म - पुरक खानाको छिटो वा ढिलो शुरूवात - गर्भान्तर - बिरामी आमा (गर्भधारण तथा सुत्केरी अवस्थामा) - स्तनपानको अवस्था
	<ul style="list-style-type: none"> ● पाखुराको बिचको धेरा हेरेको (११५ एमएम/११.५ से.मि भन्दा कम)/(अथवा ३ एच.डी भन्दा कम (यो भन्दा पनि कम) 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● चिकित्सकिय विवरण लिई शारिरीक परिक्षण गरेको <ul style="list-style-type: none"> - स्तनपानको विवरण - हालको रोग लाग्नुभन्दा पहिलो सधै खाने खाना - जन्मदाको तौल - खोपको विवरण - तौल र उचाई - सामान्य अवस्था (फुर्तिलोपना) - सेतो पना (Pallor) - आँखा: कर्नियाको धाउ (विटट्स स्पट)ले भिटाभिन ए को कमी जनाउँछ । - संक्रमणको संकेतको लागि कान, मुख र धाँटी - निमोनियाको चिन्हहरू - जलवियोजनको चिन्हहरू - दुबै तिर गाडिने गरेर सुन्निएको - पेट फुलिएको 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● CMAM मा आधारित भएर उपचार दिएको <ul style="list-style-type: none"> - निदान भएको खण्डमा उमेर अनुसारले भिटाभिन ए को एउटा चक्की दिएको - चिनीको मात्रा कम भएको उपचार गरेको - पटक पटक चिनी भएको खाना खाने 	

	<ul style="list-style-type: none"> - यदि भएमा, व्याक्टेरियाको संक्रमणको उपचार गरेको - खानापान सम्बन्धी उपचार-फर्मला खाना (RUTF) - जल वियोजनको उपचार ● CMAM मा आधारित भएर परामर्श दिएको ● बिरामी भएको बेलासा र त्यस पछिको खानपान ● जिल्ला अस्पताल/अंचल अस्पताल वा नजिकको पोषण पुर्नस्थापन केन्द्र (Nutrition Rehabilitation center) मा प्रेषण गरेको 			
--	--	--	--	--

शिशु र केटाकेटीको आहार व्यवहार, भिटामिन ए, अलवेण्डाजोल चक्की, सूक्ष्म पोषक पाउडर वितरण (Micronutrient Powder Distribution)

<p>६. सेवा प्रदायकले ६-२३ महिनाको बच्चाहरूमा उपयुक्त शिशु र केटाकेटी आहार (IYFC) को बारेमा सोछ्छ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न प्रश्नहरू सोधे नसोधेको अवलोकन गर्नुस्:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पूर्णतया स्तनपान (६ महिना सम्म) ● विस्तारित स्तनपान (२ बर्षसम्म) ● ६ महिना पूरा भए पछि पूरक खाना खुवाउन शुरु गर्ने (ठोस, अर्ध ठोस) ● न्यूनतम पोषणको विविधता (७ खानाका स्रोतहरू मध्ये कम्तिमा ४ खाना) ● फलाम तत्व युक्त खाना खाने (हरियो सागपात, अल्म), भिटामिन ए युक्त खाना रस भिटामिन सि युक्त फलफुलहरू ● २ वटा बच्चाको चिन्ह भएको आयोडाइजड नुनको सेवन गर्ने ● न्यूनतम खानाको पटक (उमेर अनुसारको पटक) 			
<p>७. सेवा प्रदायकले ६-५९ महिनाको बच्चाहरूले भिटामिन ए अर्ध वार्षिक रूपमा खाएको बारेमा ठिकसँग सोछ्छ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न प्रश्नहरू सोधे नसोधेको अवलोकन गर्नुस्:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भिटामिन ए को क्याप्सुल बैशाष महिनामा पाएको मात्रा: ६-११ महिनाको बच्चा - १,००,००० आ.यू (IU) १२-५९ महिनाको बच्चाहरू - २,००,००० आ.यू. (IU) ● भिटामिन ए को क्याप्सुल कार्तिक महिनामा पाएको मात्रा ६-११ महिनाको बच्चा - १,००,००० आ.यू (IU) १२-५९ महिनाको बच्चाहरू - २,००,००० आ.यू. (IU) 			

<p>८. सेवा प्रदायकले १२-५९ महिनाको बच्चाहरूले परजीवी नियन्त्रण चक्की अर्ध वार्षिक रूपमा खाएको बारेमा सोध्छ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न प्रश्नहरू सोधे नसोधेको अवलोकन गर्नुस्:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परजीवी नियन्त्रण चक्की (अलवेण्डाजोल चपाउन मिल्ने चक्कीको एक मात्रा) बैशाख महिनामा पाएको मात्रा: १-२ बर्षका बच्चाहरू-१/२ चक्की अलवेण्डाजोल (२०० MP) २-५ बर्षका बच्चाहरू - १ चक्की अलवेण्डाजोल (४०० :ए) ● परजीवी नियन्त्रण चक्की (अलवेण्डाजोल चपाउन मिल्ने चक्कीको एक मात्रा) बैशाख महिनामा पाएको मात्रा: १-२ बर्षका बच्चाहरू-१/२ चक्की अलवेण्डाजोल (२०० MP) २-५ बर्षका बच्चाहरू - १ चक्की अलवेण्डाजोल (४०० MP) 		
<p>९. सेवा प्रदायकले ६-२३ महिनाको बच्चाहरूले प्रयोग गरेको MNP Supplementation को बारेमा ठिक सँग सोध्छ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● MNP supplementation (बाल भिटा) लिएको मात्रा: - पहिलो ६ महिनामा ६० दिनसम्म हरेक दिन १ स्याचेट (जम्मा ६० स्याचेट) (२ महिना खाने त्यस पश्चात ४ महिनाको अन्तराल राख्ने) - बच्चांले ६ महिना पछि खाना थाले जम्मा १८० स्याचेट खाने 		
<p>१०. सेवा प्रदायकले उपयुक्त गर्भधान समय तथा गर्भान्तरको बारेमा आमालाई परामर्श दिन्छ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिलो गर्भवती अवस्थाको बारेमा सोधेको ● सुत्केरी तथा गर्भपात पछिको गर्भान्तरबारेमा सोधेको ● स्तनपान विधि, सुत्केरी अवस्थामा आई.यु.सी.डी. तथा परिवार नियोजनका अन्य साधनहरूबारेमा सोधेको 		

टुल ४: बृद्धि अनुगमन	
जम्मा मापदण्डहरू	१०
पुरा भएको मापदण्ड	
प्राप्त प्रतिशत	%

खण्ड दुई

टुल प्रकः बिरामी नवजात शिशु र शिशु (२ महिना सम्म) स्याहार

मातृ नवजात शिशु बाल स्वास्थ्य तथा पोषण सेवा सुदृढिकरणको लागि गुणस्तर सुधार टुलहरू
टुल प्रकः बिरामी नवजात शिशु र शिशु (२ महिना सम्म) स्याहार

१	स्वास्थ्य संस्था (नाम, ठेगाना)	सेवा प्रदायकको नामः
२	मिति	पदः
३	अवलोकनकर्ताको नामः	तालीम प्राप्त वा तालीम नपाएको व्यक्ति (IMCI/NCP):
४	अवलोकनकर्ताको पदः	

Assess and Score: Y = Yes N = No NA = Not Applicable

कार्य सम्पादन मापदण्ड	प्रमाणिकरण आधारहरू	Y/N	NA	टिप्पणी
१. सेवा प्रदायकले बिरामीको विवरण लिन्छ ।	सोध्ने र मूल्यांकन गर्ने			
	● बच्चाको नाम/आमाको नाम			
	● बच्चाको उमेर			
	● लिङ्ग			
	● तौल			
	● तापक्रम (सेल्सियस)			
	● जनजाति संकेत (Ethnic code)			
	● पहिलो भेट/फलोअप भेट			
	● कतै बाट प्रेषण गरिएकोः - छैन/म.स्वा. स्वं. से./स्वा.सं.			

<p>२. सेवा प्रदायकले व्याक्टेरीयाको सम्भावित गम्भीर संक्रमण, व्याक्टेरीयाको स्थानिय संक्रमण, शिताङ्क र कमलपित्तको ठिकसँग मूल्यांकन तथा बर्गिकरण गर्दछ ।</p>	<p>प्रकृयाको अवलोकन गर्नुस्/सेवा प्रदायक सँग अर्न्तवार्ता गर्नुस्:</p> <p>सोध्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● शिशुलाई स्तनपानमा कुनै कठिनाई छ वा छैन? ● बच्चालाई कुनै कम्पन आएको थियो वा थिएन? ● सुत्ने र छाम्ने ● एक मिनेटमा बच्चाले कतिपटक सास फेर्छ सो गिती गरेको यदि यो ६० वा सो भन्दा बढि भएमा गिल्टी दोष्याउने र रजिष्टरमा अभिलेख राखेको ● कोखा हानेको छ कि हेरेको ● नाकको पोरा फूलेको छ कि हेरेको ● कनेको सुन्छ र हेरेको ● तालु उक्सेको हेरेको र छामेको ● कानबाट पिप आएको छ कि हेरेको ● नाभिमा हेरेको: <ul style="list-style-type: none"> - यदि रातो भएको छ वा पिप बगेको छ? - यदि रातोपना छालामा समेत फैलिएको छ? ● तापक्रम नापेको ● छालामा भएका फोकाहरू हेरेको <ul style="list-style-type: none"> - के त्यो फोकाहरू १० वा सो भन्दा बढि छ? ● बच्चा सुस्त वा मुर्छित भएकोछ कि भनेर हेरेको ● शिशुको चालहरू हेरेको ● के त्यो सामान्य छ वा सामान्य भन्दा कम छ? ● कमलपित्तको लागि सोध्ने र हेर्ने गरेको <ul style="list-style-type: none"> - जन्म पश्चात हल्केलामा र पैतालामा कमलपित्त - जन्म पछिको २४ घण्टा भित्रमा - जन्म पछिको १४ दिनभन्दा कममा - जन्म पछिको १४ दिनभन्दा बढिमा
---	--

शिशु शान्त बस्नेको लागि पढ्नु

	<p>बर्गीकरण गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सम्भावित गम्भीर व्याक्टेरियाको संक्रमण / Possible severe bacterial infection (PSBI) ● व्याक्टेरियाको स्थानिय संक्रमण / Local bacterial infection (LBI) ● व्याक्टेरियाको संक्रमण नभएको / No bacterial infection (NBI) ● कडा कमलपित्त / Severe Jaundice ● कमलपित्त / Jaundice ● कडा शिताङ्ग (३५.५C° भन्दा कम) / Severe hypothermia ● शिताङ्ग (३५.५C° - ३६.५C°) / Severe hypothermia 				
<p>३. सेवा प्रदायकले हात धुनको लागि ठिक सँग ६ चरणको पालना गर्दछ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले हात धुनको लागि ठिक सँग ६ चरणको पालना गर्दछ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● दुबै हातका हत्केला एक आपसमा मिच्ने गरेको ● दाहिने हत्केलाले देब्रे हत्केलाको उल्टोपट्टि मिच्ने, त्यसैगरी देब्रे हत्केलाले दाहिने हत्केलाको अर्को पट्टि मिच्ने गरेको ● दुबै हातका औलाहरू एक अर्कामा छिराई दुबै हत्केला एक आपसमा मिच्ने गरेको ● दुबै हातका औलाहरूलाई अर्ध-मुठी बनाई एक अर्कामा अड्काएर र गड्ने गरेको ● एक हातको बुढी औलालाई अर्को हातको मुठी भित्र धुमाउने, यही प्रक्रिया अर्को तिर दोहोर्‍याउने गरेको ● एक हातका पाँचै औलाका दुप्यालाई अर्को हत्केलामा रागड्ने, यही प्रक्रिया अर्को तिर दोहोर्‍याउने गरेको 				

<p>४. सेवा प्रदायकले व्याक्टेरियाको सम्भावित गम्भीर संक्रमण, व्याक्टेरियाको स्थानिय संक्रमण, कडा कमलपित्त, कडा शिताङ्ग, शिताङ्गको व्यवस्थापन गर्दछ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरूको व्यवस्थापन गर्छः</p> <p>व्याक्टेरियाको सम्भावित गम्भीर संक्रमण</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अभिभावकलाई शिशुको बिरामीपनाको गम्भिरता बारे परामर्श दिएको र यसको तत्काल उपचार गरिनुपर्ने बारे जोड दिएको ● जेन्टामाईसिन सुईको पहिलो मात्रा I/M दिएको र दिनमा एक पटक सात दिनसम्म लगाउन आमालाई परामर्श दिएको ● आमाको स्वीकृति लिई तत्कालै कोट्रिम चक्कीको एक मात्रा दिएको र दिनको दुई पटक गरी पाँच दिनसम्म यो चक्की खुवाउन सल्लाह दिएको ● रगतमा चिनीको मात्रा कम हुन नदिन स्तनपानलाई निरन्तरता दिन सल्लाह दिएको ● नवजात शिशुलाई कसरी न्यानो पारी राख्ने भन्ने सम्बन्धमा आमालाई सल्लाह दिएको (कम्तिमा १ घण्टाको लागि मायाको अँगालो (KMC)) ● तेश्रो दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको ● तेश्रो दिनमा मूल्यांकन गर्दा शिशुमा सुधार तुरुन्त प्रेषण गरेको <p>व्याक्टेरियाको स्थानीय संक्रमण</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तत्कालै कोट्रिम चक्कीको एक मात्रा दिएको र दिनको दुई पटक गरी पाँच दिनसम्म यो चक्की खुवाउन सल्लाह दिएको ● आमालाई स्थानीय संक्रमणको घरैमा उपचार गर्न सिकाएको ● फोकाहरू र नाभीलाई जेत्सन भ्याइलेट (Gention Violet) ले सफा गरेको ● नवजात शिशुलाई घरैमा स्याहार गर्न आमालाई सल्लाह दिएको ● पूर्णतया स्तनपान गराउन आमालाई सल्लाह दिएको ● तेश्रो दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको 			
--	--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> ● सात दिनसम्म जेन्टामाइसिन सुई I/M दिनमा एकपटक दिएको ● शिशुलाई घरैमा स्याहार गर्न आमालाई सल्लाह दिएको ● शिशुलाई न्यानो कोठामा राखेको ● कम्तिमा हरेक २ घण्टामा स्तनपान गराईराख्न सल्लाह दिएको ● कम्तिमा १ घण्टाको लागि शिशुलाई मायाको अँगालोमा (KMC) राख्न लगाएको ● तेस्रो दिनको मूल्यांकन गरी शिशुलाई सुधार नभएमा तुरुन्तै प्रेषण गरेको 		
		<p>शिताङ्ग</p> <ul style="list-style-type: none"> ● घरैमा शिशुलाई हेरचार गर्न आमालाई सल्लाह दिएको ● शिशुलाई न्यानो कोठामा राखेको ● कम्तिमा १ घण्टाको लागि शिशुलाई मायाको अँगालोमा (KMC) राख्न लगाएको ● हरेक २ घण्टामा स्तनपान गराई राख्न सल्लाह दिएको ● उपचार केन्द्रमा कहिले आउने भनी आमालाई सल्लाह दिएको 		
		<p>५. सेवा प्रदायकले खाना सम्बन्धी समस्या अथवा जन्मदा कम तौल भएको बच्चाहरूको मूल्यांकन गर्दछ ।</p>	<p>निम्न कुराहरूका बारेमा अवलोकन गर्ने र सेवा प्रदायकसँग अन्तरवार्ता गर्ने: सोध्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● यदि स्तनपान गराउन ग्राहो भएको छ कि? ● शिशुले स्तनपान गर्छ? ● गर्छ भने, २४ घण्टामा कति पटक ● शिशुलाई अन्य दुध वा खानेकुरा वा भोल कुरा खुवाईएको छ? छ भने कति पटक? ● यदि शिशुले अन्य खानेकुरा वा भोलकुरा खाइरहेको छ भने ● आमाले शिशुलाई खुवाउन के के प्रयोग गर्नुहुन्छ? ● (बोतल/चम्चा/कचौरा) 	

हेर्ने, सुन्ने र छाम्ने			
● उमेर अनुसार तौल कार्डमा निर्धारण गरेको			
● मुखभित्रको घाउ वा सेता दागहरू (श्रस) हेरेको			
निर्धारण गर्ने यदि शिशुलाई:			
- स्तनपानमा गाह्रो भएको छ? अथवा			
- स्तनपान २४ घण्टामा ८ पटक भन्दा कम गराइएको छ अथवा			
- अरु दुध, खानेकुरा वा भोलकुरा खुवाइन्छ अथवा			
- उमेर अनुसार तौल कम छ अथवा			
- मुख भित्रको घाउ वा सेतो दागहरू (श्रस) छ अथवा			
- तुरुन्त उपचार केन्द्रमा प्रेषण गर्नुपर्ने कारण छैन			
● स्तनपानको मूल्यांकन गर्ने (के शिशुलाई १ घण्टा अगाडि स्तनपान गराइएको थियो?)			
- शिशुलाई १ घण्टा अगाडि स्तनपान नगराइएको भए स्तनपान गर्न लगाउँछ र ४ मिनेटसम्म शिशुले स्तनपान गरेको हेरेको			
- भखरै स्तनपान गरेको रहेछ भने केही समय पबँर शिशुले स्तनपान गर्न खोजेपछि आफुलाई बोलाउन आमालाई आफ्रह गरेको			
● स्तनपान गर्दाको आसन वा स्तन सम्पर्क हेरेको (स्तन सम्पर्क राम्रो भएमा तलका सबै चिन्हहरू हुनुपर्दछ)			
- शिशुको खुट्टा, शरीर र गर्दन सिधा			
- शिशुको शरीर आमातिर फर्केको			
- शिशुको शरीर पूर्णतया आमासँग टाँसिएको			
- शिशुको गर्दन, शरीर र खुट्टाले आमाबाट पुरै अडेस पाएको			

	<ul style="list-style-type: none"> ● निम्न कुराहरू हेरी सम्पर्क जाँच गरेको (स्तन सम्पर्क राम्रो भएमा तलका सबै चिन्हहरू हुनुपर्छ) - चिउँदोले स्तन छोएको - मुख पुरा खुलेको - तल्लो ओठ बाहिर फर्केको - स्तनको कालो भाग शिशुको मुखको तलभन्दा माथितिर धेरै देखेको ● शिशुले प्रभावकारी रूपले दुध चूस्दै छ कि भनि बुझेको (बिस्तारै, गहिरौ सित, कहिले काही अडिइ दुध चूसछ) ● बर्गीकरण गर्छ - व्याक्टेरियाको सम्भावित गम्भीर संक्रमणले गर्दा खाना नसक्ने । - खाना सम्बन्धी समस्या वा कम तौल - खाना सम्बन्धी समस्या नभएको/कम तौल नभएको 		
<p>६. व्याक्टेरियाको गम्भीर संक्रमण भएर खाना नसक्ने भएमा तथा उमेरको लागि कम तौल भएमा सेवा प्रदायकले व्यवस्थापन गर्दछ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस कि सेवा प्रदायकले:</p> <p>यदि खाना नसक्ने भएमा व्याक्टेरियाको सम्भावित गम्भीर संक्रमण भनी निदान गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● चाहिएको खण्डमा तत्कालै प्रेषण गरेको ● जेन्टामाईसिन सुईको पहिलो मात्रा तथा प्रेषण भएको केसमा कोट्रिम दिएको ● यदि सो गर्न नसकिएमा, पुरा ७ दिनको उपचारको कोर्स दिएको ● रगतमा चिनीको मात्रा कम हुन नदिन उपचार गरेको (स्तनपान) ● अस्पताल आउँदा शिशुलाई कसरी न्यानो राख्ने भनी आमालाई सल्लाह दिएको <p>खाना सम्बन्धी समस्या वा उमेरको लागि कम तौल</p> <ul style="list-style-type: none"> ● स्तन सम्पर्क राम्रो छैन र प्रभावकारी रूपले स्तन चुसेको छैन भने सही आसन र स्तन सम्पर्कबारे आमालाई सिकाएको 		

		<ul style="list-style-type: none"> ● यदि स्तन सम्पर्क तुरुन्त गर्न सकेन भने, स्तनको दुध निकाली, कप/चमचाले खुवाउन आमालाई सिकाएको 			
		<ul style="list-style-type: none"> ● यदि स्तनपान २४ घण्टामा ८ पटकभन्दा कम गराएको रहेछ भने पटक बढाउन सल्लाह दिएको बच्चाले चाहेको खण्डमा र चाहे जति दिनमा र राती पनि बच्चालाई स्तनपान गराउन सल्लाह दिएको 			
		<ul style="list-style-type: none"> ● यदि स्तनपान बाहेक अरु खानेकुरा वा भोलकुरा खुवाउने गरेको छ भने, स्तनपान बढी गराउन आमालाई परामर्श दिएको तथा अन्य खाने कुरा वा भोलकुरा खान दिन रोकेको 			
		<ul style="list-style-type: none"> ● यदि स्तनपान पटककै नगराउने गरेको छ भने 			
		<ul style="list-style-type: none"> - स्तनपान गराउन प्रोत्साहन दिएको 			
		<ul style="list-style-type: none"> - स्तनपानको सट्टामा दिइने दुध सही तरिकाले तयार गर्न र कप/चमचा प्रयोग गरी खुवाउन सल्लाह दिएको 			
		<ul style="list-style-type: none"> ● शिशुलाई कसरी खान दिने र कम तौल भएको शिशुलाई मायाको आगालो (KMC) बाट कसरी घरैमा न्यानो राख्ने भनी सल्लाह दिएको 			
		<ul style="list-style-type: none"> ● यदि मुखभित्र सेतो दाग रहेछ भने कसरी घरमा यसको उपचार गर्ने भनी सिकाएको 			
		<ul style="list-style-type: none"> ● घरमा शिशुलाई हेरचाह गर्न आमालाई सल्लाह दिएको 			
		<ul style="list-style-type: none"> ● खाना सम्बन्धी समस्या वा मुखको सेतो दागको लागि तेश्रो दिनमा अनुगमनको लागि आउन सल्लाह दिएको 			
		<ul style="list-style-type: none"> ● कम तौलको लागि १४ दिनमा अनुगमनको लागि आउन सल्लाह दिएको 			
		<ul style="list-style-type: none"> ● खाना सम्बन्धी समस्या नभएको । 			
		<ul style="list-style-type: none"> ● घरमा शिशुलाई हेरचाह गर्न आमालाई सल्लाह दिएको 			
		<ul style="list-style-type: none"> ● शिशुलाई राम्ररी खुवाएर राखेकोमा आमाको प्रशंसा गरेको 			

<p>७. सेवा प्रदायकले पखालाको जाँच तथा बर्गिकरण गर्दछ</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू गरेको अवलोकन गर्ने तथा अर्न्तवार्ता लिने: सोच्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● यदि शिशुलाई पखाला छ? ● यदि छ भने, कति समय देखि र त्यसमा रगत मिसाइएको छ वा छैन? <p>हेर्ने (सामान्य अवस्था)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● यदि शिशु सुस्त वा वेहोस छ, ● छटपटिने तथा शिजिने गर्छ ● गाडिएको आँखा ● पेटको छाला तन्काउँछ र त्यो फर्केको हेरेको: <ul style="list-style-type: none"> - धेरै बिस्तारै फर्कन्छ (२ सेकेण्डभन्दा बढी) - विस्तारै फर्कन्छ? - तुरुन्त फर्कन्छ? <p>सहि तरिकाले बर्गिकरण गर्दछ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कडा जलवियोजन (Severe dehydration) ● केहि जलवियोजन (Some dehydration) ● जलवियोजन नभएको (No dehydration) ● कडा दिर्घपखाला (Severe persistent diarrhea) ● आउँ (Dysentery) 		
<p>८. सेवा प्रदायकले पखाला र जलवियोजनको व्यवस्थापन गर्दछ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू व्यवस्थापन गर्दछ:</p> <p>कडा जलवियोजन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● यदि शिशुलाई ब्याक्टेरियाको सम्भावित गम्भीर संक्रमण छैन भने: तालीम प्राप्त भएको खण्डमा, कडा जलवियोजनको लागि IV उपचार दिएको । उपचार प्रणाली ग <p>अथवा</p>		

<ul style="list-style-type: none"> ● यदि शिशुलाई व्याक्टोरियाको सम्भावित गम्भीर संक्रमण पनि छ भने: <ul style="list-style-type: none"> - तुरुन्त अस्पतालमा प्रेषण गरेको र बाटोमा जाँदा आमाले प्रशस्त मात्रामा जीवनजल खुवाउनु पर्छ भन्ने बारे बताएको - स्तनपान निरन्तर गराउन आमालाई सल्लाह दिएको - शिशुलाई न्यानो राख्न सल्लाह दिएको 				
केही जलवियोजन				
<ul style="list-style-type: none"> ● केही जलवियोजनको लागि झोलकुरा दिएको, (उपचार प्रणाली ख) 				
<ul style="list-style-type: none"> ● यदि शिशुलाई व्याक्टोरियाको सम्भावित गम्भीर संक्रमण, व्याक्टोरियाको स्थानिय संक्रमण, कमलपित्त, शिताङ्ग छ भने, उपचार विधि अनुसार उपचार गरेको 				
<ul style="list-style-type: none"> ● स्तनपान निरन्तर गराउन र शिशुलाई न्यानो राख्न आमालाई सल्लाह दिएको 				
<ul style="list-style-type: none"> ● तुरुन्त कहिले फर्कने भन्ने बारेमा आमालाई सल्लाह दिएको 				
<ul style="list-style-type: none"> ● यदि सुधार नभएमा तेस्रो दिनमा अनुगमनको लागि आउन सल्लाह दिएको 				
जलवियोजन नभएमा				
<ul style="list-style-type: none"> ● बारम्बार स्तनपान गराउन आमालाई सल्लाह दिएको 				
<ul style="list-style-type: none"> ● तुरुन्त कहिले फर्कने भन्ने बारेमा आमालाई सल्लाह दिएको 				
<ul style="list-style-type: none"> ● यदि सुधार नभएमा पाँचौ दिनमा अनुगमनको लागि आउन सल्लाह दिएको 				
कडा दिर्घ पाखाला				
<ul style="list-style-type: none"> ● यदि शिशुलाई जलवियोजन छ तर व्याक्टोरियाको सम्भावित गम्भीर संक्रमण छैन भने जीवनजलबाट उपचार गरेको 				
<ul style="list-style-type: none"> ● अस्पतालमा प्रेषण गरेको 				

आउँ			
	<ul style="list-style-type: none"> मासुमा (I/M) जेन्टामाईसिन सुई दिएको तुरुन्त अस्पतालमा प्रेषण गरेको स्तनपान निरन्तर गराउन सल्लाह दिएको शिशुलाई न्यानो राखेको (नवजात शिशुहरूका लागि मायाको अँगालो) 		
९. सेवा प्रदायकले स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन गर्ने तथा व्यवस्थापन गर्दछ ।	<p>स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> (ओ.पि.डि. रजिष्टर/फर्म) रेकर्डहरू अध्यावधिक गरिएको समुदाय स्वास्थ्य कार्यकर्ता उपचार सिल्पको फाईल हेरेको र विश्लेषण गरेको गत महिनाको रिपोर्ट पठाइएको अहेव तथा अनमिद्वारा महिला स्वयं सेविकाको प्रतिवेदन पाएको गत महिना महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको बैठक संचालन गरिएको गत त्रैमासिकमा स्वा.सं.स. तथा व्य.स.को बैठकको लागि समन्वय तथा संचालन भएको गत ६ महिनामा महिला समूहको बैठकमा भाग लिएको नागरिक वडा पत्र राखिएको 		

टुल : ५ क बिरामी नवजात शिशु र शिशु (२ महिनासम्मको) स्याहार	
जम्मा मापदण्डहरू	९
पुरा भएको मापदण्ड	
प्राप्त प्रतिशत	%

खण्ड दुई

टुल ५ख: बिरामी नवजात शिशु र शिशु (२ महिना देखि ५ वर्ष सम्म)

मातृ नवजात शिशु बाल स्वास्थ्य तथा पोषण सेवा सुदृढिकरणको लागि गुणस्तर सुधार टुलहरू
टुल ५ख: बिरामी नवजात शिशु र शिशु (२ महिना देखि ५ वर्ष सम्म)

१	स्वास्थ्य संस्था (नाम, ठेगाना)	सेवा प्रदायकको नाम:
२	मिति	पद:
३	अवलोकनकर्ताको नाम:	तालीम प्राप्त वा तालीम नपाएको व्यक्ति (IMCI/NCP):
४	अवलोकनकर्ताको पद:	

Assess and Score: Y = Yes N = No NA = Not Applicable

कार्य सम्पादन मापदण्ड	प्रमाणिकरण आधारहरू	Y/N	NA	टिप्पणी
१. सेवा प्रदायकले बिरामीको पृष्ठभूमिको सूचना लिन्छ ।	सोधने र मूल्यांकन गर्ने			
	● बच्चाको नाम			
	● बच्चाको उमेर			
	● लिङ्ग			
	● तौल			
	● तापक्रम (सेल्सियस)			
	● पहिलो भेट/ फलोअप भेट			
	● जनजाति संकेत (Ethnic code)			
	● कतै बाट प्रेषण गरिएको: - छैन/म.स्वा. स्व. से./स्वा.सं.			

<p>२. सेवा प्रदायकले खतराको चिन्हहरूको सही सँग मूल्यांकन र व्यवस्थापन गर्दछ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू गरे नगरेको अवलोकन गर्ने तथा अन्तर्वार्ता लिने:</p> <p>सोध्य</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बच्चाले पिउन वा स्नानपान गर्न सक्छ ● के बच्चाले सबैकुरा बाल्ता गर्छ ● के बच्चाको कम्पन छुटेको छ <p>हेर्छ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● यदि बच्चा सुस्त वा वेहोस छ 			
<p>३. सेवा प्रदायकले खोकी र सास फेर्न कठिनाई हुने जाँच गरी बर्गिकरण गर्दछ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू गरे नगरेको अवलोकन गर्ने तथा अन्तर्वार्ता लिने:</p> <p>सोध्य</p> <ul style="list-style-type: none"> ● यदि बच्चालाई खोकी अथवा सास फेर्न गाह्रो भएको छ कि भनी सोध्य <p>यदि छ भने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● १ मिनेटको सास दर टाइमरको प्रयोग गरी गन्ध र रेकर्ड राख्छ ● कोखा हानेको छ कि हेरेको ● सास लिँदा अस्वभाविक आवाज आएको छ कि भनेर हेरेको र सुन्छ ● खोकी वा सास फेर्न कठिनाई भनी बर्गिकरण गर्छ ● कडा निमोनिया वा धेरै कडा रोग ● निमोनिया ● नियोनिया नभएको/रुधाखोकी 			
<p>४. सेवा प्रदायकले खोकी वा सास फेर्न कठिनाई भएकोलाई ठिकसँग व्यवस्थापन गर्दछ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस कि पत्ता लागिएको रोगको अनुरूप सेवा प्रदायकले त्यसको व्यवस्थापन गर्छ:</p> <p>कडा निमोनिया/धेरै कडा रोग</p> <ul style="list-style-type: none"> ● उपयुक्त एन्टिबायोटिकको पहिलो मात्रा दिएको ● तुरुन्त अस्पतालमा प्रेषण गरेको (यदि प्रेषण गर्न सम्भव छैन भने IMCI ले भने अनुसारले व्यवस्था गर्ने) 			

	निमोनिया				
	<ul style="list-style-type: none"> ● खाने एन्टिबायोटिक चक्की ३ दिनको लागि दिएको ● खोकी र घाँटी दुखेको लागि घरकै उपचार गर्न आमालाई परामर्श दिएको ● आमालाई तुरुन्त कुन बेला फर्कने भनी सल्लाह दिएको ● यदि सुधार नभएमा तीन दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको 				
	निमोनिया नभएको/रुघा अथवा खोकी				
	<ul style="list-style-type: none"> ● खोकी र घाँटी दुखेको लागि घरकै उपचार गर्न आमालाई परामर्श दिएको ● यदि खोकी लागेको दुई हप्ताभन्दा बढी भएको छ अथवा पटक पटक सास फेर्दा आवाज आयो भने, क्षयरोग र दमरोगको मूल्यांकन गर्न पठाएको ● आमालाई तुरुन्त कुन बेला फर्कने भनी सल्लाह दिएको ● यदि सुधार नभएमा पाँचौँ दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको 				
५. सेवा प्रदायकले पखालाको जाँच तथा बर्गिकरण गर्दछ ।	सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू गरे नगरेको अवलोकन गर्ने र अर्न्तवार्ता लिने:				
	सोधछ				
	● यदि बच्चालाई पखाला छ				
	यदि छ भने				
	<ul style="list-style-type: none"> ● कहिले देखि ● के त्यसमा रगत छ? 				
हेर्छ					
	<ul style="list-style-type: none"> ● यदि बच्चा सुस्त वा बेहोस छ, छटपत्तिने र भ्रिजिने गर्छ? ● गाडिएको आँखा 				

						<ul style="list-style-type: none"> ● राम्रो सँग पिउन असमर्थ छ वा अलिअलि पिउँछ? ● तिर्खाएर हतार हतार पिउँछ? ● सामान्य रूपमा पिउँछ?
			<p>पेटको छाला तन्काउँछ त्यो कसरी जाँच्छ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धेरै विस्तारै (२ सेकेण्ड भन्दा बढी)? ● विस्तारै? ● तुरुन्त? 	<p>पखालालाई ठिकसँग बर्गिकरण गर्छ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कडा जलवियोजन ● केही जलवियोजन ● जलवियोजन नभएको ● कडा दिर्घपखाला ● दिर्घपखाला ● आउँ 		
				<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले पत्ता लागेको रोग अनुरूपको व्यवस्थापन गर्दछ:</p> <p>कडा जलवियोजन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● यदि बच्चालाई अरु कुनै कडा रोग छैन भने: कडा जलवियोजनको लागि IV उपचार दिने (उपचार प्रणाली ग) (रिङ्गर्स ल्याक्टेट अथवा नर्मल सलाईन) र तुरुन्तै अस्पतालमा प्रेषण गरेको <p>यदि बच्चालाई अरु पनि कडा रोग छ भने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तुरुन्तै अस्पतालमा प्रेषण गरेको र बाटोमा जाँदा आमालाई पटक पटक जिवनजल खुवाउन लगाएको 	<p>६. सेवा प्रदायकले पखालाको ठिकसँग व्यवस्थापन गर्दछ</p>	

● आमालाई स्तनपान निरन्तर गराउन सल्लाह दिएको			
● बच्चा २ बर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरको भए र त्यस क्षेत्रमा हैजाको प्रकोप छ भने, हैजाको लागि एन्टिबायोटिक दिएको (टेटासाइक्लिन) केहि जलवियोजन			
● उपचार प्रणाली ख चलाउँछ (जिवनजल, जिङ्ग चक्की खाना दिएको)			
● यदि बच्चालाई कडा रोग पनि छ भने:			
- तुरुन्त अस्पतालमा प्रेषण गरेको र बाटोमा जाँदा आमालाई पटक पटक जिवनजल खुवाउन लगाएको			
- आमालाई स्तनपान निरन्तर गराउन सल्लाह दिएको			
- तुरुन्त कुन बेला फर्कने भन्ने बारे आमालाई सल्लाह दिएको			
- यदि सुधार नभएमा, पाँचौँ दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको जलवियोजन नभएमा			
● उपचार प्रणाली क ले घरैमा उपचारको ४ नियमहरूको पालना गर्छ			
- बढी मात्रामा भोल पदार्थहरू खुवाउने (आमालाई पूनर्जलिय भोल कसरी बनाउने भनी सिकाउँछ र जिवनजलको २ प्याकेट पनि दिएको)			
- १० दिनको लागि जिंक चक्की र घरमा निरन्तर खाना दिने ।			
● तुरुन्त कुन बेला फर्कने भनी आमालाई सल्लाह दिएको			
● यदि सुधार नभएमा, पाँचौँ दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको कडा दिर्घ पखाला			
● बच्चालाई अरु कुनै कडा रोग नभएमा प्रेषण गर्नुभन्दा अघि जलवियोजनको उपचार गरेको			
● भिटामिन ए दिएको			
● जिंक र जिवनजलसँग अस्पताल प्रेषण गरेको			

		<p>दिर्घ पखाला</p> <ul style="list-style-type: none"> ● दिर्घ पखाला भएको बच्चालाई खुवाउनको लागि आमालाई सल्लाह दिएको ● भिटामिन ए को एउटा मात्रा र जिंक चक्की १० दिनका लागि दिएको ● पाँचौ दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको आउँ ● जलवियोजनको बर्गिकरण अनुसार बच्चाको उपचार गरेको ● ५ दिनको लागि सिप्रोफ्लोक्सासिलिन (Ciprofloxacin) दिएको ● तेस्रो दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको 			
		<p>सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू गरे नगरेको अवलोकन गर्ने र अर्न्तवार्ता लिने:</p> <p>ज्वरोलाई परिमार्जित CBIMCI उपचार विधिअनुसार बर्गिकरण गरेको</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धेरै कडा ज्वरो जन्य रोग (very severe febrile disease) ● कडा जटिल औलो ज्वरो (severe complicated malaria) ● फ्याल्सिप्यारम औलो ज्वरो (Falciparum Malaria) ● जटिल नभएको औलो ज्वरो (uncomplicated malaria) ● औलो ज्वरो (malaria) ● ज्वरो औलोको सम्भावना नभएको (fever malaria unlikely) 			
		<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <p>१. औलोको अधिक तथा मध्यम जोखिमका व्यवस्थापन कडा अथवा जटिल औलो ज्वरो</p> <p>रगत परिक्षणको लागि slide तयार गर्नुहोस्</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कुइनिन (Quinine) को पहिलो मात्रा मासुमा I/M दिएको 			<p>८. सेवा प्रदायकले अधिक, कम तथा औलो ज्वरोको जोखिम नभएको क्षेत्रको व्यवस्था गर्दछ।</p>

	<p>स्लाईड तयार गर्ने र उपचारको लागि प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र वा माथि भए पहिलो मात्राको एम्पिसिलिन, स्वा.चौ./उप स्वा.चौ. भए एमो सिसिलिन र कोट्रिम दिने गरेको</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> ● रगतमा विनीको मात्रा कम हुन नदिन बच्चालाई उपचार गर्ने गरेको 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● धेरै ज्वरो (३८.५ सेल्सियस वा सो भन्दा धेरै) को लागि क्लिनिकमा प्यारसिटामोलको पहिलो मात्रा दिएको 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रशस्त मात्रामा भोलकुरा र खानेकुरा खान सल्लाह दिएको 	
	<p>फ्याल्सियारम नभएको औलो ज्वरो</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> ● १ बर्ष भन्दा माथिको बच्चाको लागि ACT उपचार दिएको (Artemisinin Combination Therapy) 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● धेरै ज्वरो (३८.५ सेल्सियस वा सो भन्दा धेरै) को लागि क्लिनिकमा प्यारसिटामोलको पहिलो मात्रा दिएको 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● आमालाई तुरुन्त कहिले फर्कने भन्ने बारेमा सल्लाह दिएको 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● यदि ज्वरो नहटेमा तेश्रो दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रशस्त मात्रामा भोलकुरा र खानेकुरा खान सल्लाह दिएको 	
	<p>औलो ज्वरो</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> ● माइक्रोस्कोपबाट औला परिक्षण गर्ने र भाइभेक्सबाट उपचार गर्ने । 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● धेरै ज्वरो (३८.५ सेल्सियस वा सो भन्दा धेरै) को लागि क्लिनिकमा प्यारसिटामोलको पहिलो मात्रा दिएको 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● आमालाई तुरुन्त कहिले फर्कने भन्ने बारेमा सल्लाह दिएको 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● यदि ज्वरो नहटेमा तेश्रो दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रशस्त मात्रामा भोलकुरा र खानेकुरा खान सल्लाह दिएको 	

			<p>२. औलो ज्वरोको जोखिन नहुँदाको व्यवस्थापन</p> <p>ज्वरो औलोको सम्भावना नभएको (Fever Malaria Unlikely)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धेरै ज्वरो (३८.५ सेल्सियस वा सो भन्दा धेरै को लागि क्लिनिकमा प्यारसिटामोलको पहिलो मात्रा दिएको ● ज्वरोको अन्य कारणहरूको उपचार गरेको ● आमालाई तुरुन्त कहिले फर्कने भन्ने बारेमा सल्लाह दिएको ● यदि ज्वरो नहटेमा तेश्रो दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको ● यदि ७ दिनसम्म दिन नबिराई हरेक दिन ज्वरो आए, मुल्यांकनको लागि प्रेषण गर्छ ● प्रशस्त मात्रामा भोलकुरा र खानेकुरा खान सल्लाह दिएको <p>धेरै कडा ज्वरोजन्य रोग (Very severe febrile Disease)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अस्पतालमा प्रेषण गर्नु भन्दा पहिला रगत परिक्षण गरि स्लाईड तयार गर्ने र उपयुक्त एन्टीबायोटिक्सको पहिलो मात्रा दिने गरेको ● रगतमा चिनीको मात्रा कम हुन नदिन उपचार गरेको ● धेरै ज्वरो (३८.५ सेल्सियस वा सो भन्दा धेरै को लागि क्लिनिकमा प्यारसिटामोलको पहिलो मात्रा दिएको ● प्रशस्त मात्रामा भोलकुरा र खानेकुरा खान सल्लाह दिएको <p>ज्वरो औलोको नभएमा (Fever without Malaria)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● धेरै ज्वरो (३८.५ सेल्सियस वा सो भन्दा धेरै को लागि क्लिनिकमा प्यारसिटामोलको पहिलो मात्रा दिएको ● ज्वरोको अरु कारणहरूको उपचार गरेको ● आमालाई तुरुन्त कहिले फर्कने भन्ने बारेमा सल्लाह दिएको ● यदि ज्वरो नहटेमा तेश्रो दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको ● यदि ७ दिनसम्म दिन नबिराई हरेक दिन ज्वरो आए, मुल्यांकनको लागि प्रेषण गरेको ● प्रशस्त मात्रामा भोलकुरा र खानेकुरा खान सल्लाह दिएको
--	--	--	--

<p>९. सेवा प्रदायकले बच्चामा दादुराले गर्दा आउने ज्वरोको जाँच गर्छ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू गरे नगरेको अवलोकन गर्ने र अर्न्तवार्ता लिने सोध्छ र हेर्छ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● के बच्चालाई दादुरा छ (बिगतको ३ महिनामा वा अहिले) ● दादुराको चिन्हहरू हेरेको ● कनियामा बादल र मुखमा घाउ (Cloudy cornea and mouth ulcer) ● जनरलाईज्ड रचास Generalized Rash ● यी मध्ये एक: खोकी, बगेको नाक अथवा रातो आँखा बर्गीकरण गर्ने ● कडा जटिल दादुरा ● आँखा वा मुखमा दादुराको जटिलता ● दादुरा रोग जस्तै 	
<p>१०. सेवा प्रदायकले दादुराको ज्वरोको व्यवस्थापन गर्छ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू गरे नगरेको अवलोकन गर्ने र अर्न्तवार्ता लिने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भिटामिन ए उपचार दिएको ● उपयुक्त एन्टिबायोटिकको पहिलो मात्रा दिएको ● यदि कनियामा बादल आए वा आँखा बाट पिप बग्यो भने, टेट्रासाइक्लिन (tetracycline) मलहम लगाउने गरेको ● तुरुन्त अस्पतालमा प्रेषण गरेको ● आँखा वा मुखमा दादुराको जटिलताको व्यवस्थापन ● भिटामिन ए उपचार दिएको ● यदि आँखाबाट पिप बगेको छ भने आँखाको टेट्रासाइक्लिन मलम लगाउने गरेको ● यदि मुखमा घाउ छ भने, जेन्सन भोइलेट (Gention Violet) ले उपचार गर्ने गरेको ● तेथ्रो दिनमा अनुगमनको लागि बोलाउने गरेको दादुरा जस्तै रोगको व्यवस्थापन ● भिटामिन ए उपचार दिएको 	

<p>११. सेवा प्रदायकले बच्चाको कानको समस्याको जाँच गर्छ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू गरे नगरेको अवलोकन गर्ने र अर्न्तवार्ता लिने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बच्चालाई कानको समस्या छ कि भनेर सोध्छ ● यदि छ भने: कान दुख्छ ? ● कानबाट पिप बग्छ? यदि बग्छ भने, कहिले देखि ? ● कानबाट पिप बगिराखेको हेरेको ● कानको पछाडि दुख्ने गरि सुनिएको छ कि भनेर छामेको बर्गिकरण गर्छ ● म्यास्टोइडाइटिस (Mastoiditis) ● सिध्र कानको संक्रमण (Acute Ear Infection) ● विर्ध कानको संक्रमण (Chronic Ear Infection) ● कानको संक्रमण नभएको (No Ear Infection) 	
<p>१२. सेवा प्रदायकले कानको समस्याको व्यवस्थापन गर्छ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू गरे नगरेको अवलोकन गर्ने र अर्न्तवार्ता लिने:</p> <p>म्यास्टोइडाइटिसको व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● उपयुक्त एन्टिबायोटिकको पहिलो मात्रा दिएको ● दुखाई कम गर्न प्यारसिटामोल दिएको ● तुरुन्त अस्तपालतमा प्रेषण गरेको <p>सिध्र कानको संक्रमणको व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ५ दिनको लागि एन्टिबायोटिक दिएको ● दुखाई कम गर्न प्यारसिटामोल दिएको ● पिप बगी राखेको छ भने त्यसलाई सफा गरी कानलाई सुख्खा पारेको ● पाँचौँ दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको <p>विर्ध कानको संक्रमणको व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पिप बगी राखेको छ भने त्यसलाई सफा गरी कानलाई सुख्खा पारेको ● २ हप्ताको लागि कानमा हल्ले सिरोफ्लोक्सासिलिन थोपले उपचार गरेको ● पाँचौँ दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको 	

	<p>कानको संक्रमण नभएको</p> <ul style="list-style-type: none"> ● उपचार गर्नु पर्दैन । 				
<p>१३. सेवा प्रदायकले कुपोषणको जाँच गर्छ ।</p>	<p>सेवा प्रदायकले निम्न कुराहरू गरे नगरेको अवलोकन गर्ने र अन्तर्वार्ता लिने:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कुपोषणको बर्गिकरण गर्ने: तौलको लागि कम उचाई (-३ एस.डी), (low height for weight (-3SD), kfv/fsf aLrsfj wj/f -!% PdPd_ (MUAC < 115 mm), उमेरको लागि कम तौल (-३ एस.डी), $\text{low weight for age (-3SD)}$, उमेरको लागि कम उचाई (-३ एस.डी), (low height for age (-3SD) हुँदा गडिने गरी सुनिने, हत्केलाको रंग कडा/केही फिक्का हुने ● अति सिध्र कुपोषण (severe Acute Malnutrition) ● उमेरको लागि अति कम उचाई/अति पुड्को (severe Stunting) ● अति रक्तअल्पता (Severe Anaemic) ● अति/धेरै कम तौल (Severe/very low height) <p>कुपोषण बर्गिकरण गर्ने : तौलको लागि कम उचाई (-२ एस.डी), (low height for weight (-2SD), पाखुराको बीचको धेरा (११५-१२५ एमएम) (MUAC 115-125 mm), उमेरको लागि कम तौल (-२ एस.डी), (low weight for age (-2SD), उमेरको लागि कम उचाई (-२ एस.डी), (low height for age (-2SD) हत्केलाको रंग कम फिका भएको, अरु कुनै कडा रोग नभएको</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कुपोषण ● कम तौल ● पुड्को ● रक्तअल्पता 				

	<p>कुपोषण बर्गिकरण गर्ने : उचाईको लागि सामान्य तौल (-२ एस.डी), (Normal weight for height (>-2SD), पाखुराको बीचको धेरा (>१२५ एमएम) (MUAC >125 mm), उमेरको लागि सामान्य उचाई (>२ एस.डी), (low weight for age (-2SD), उमेरको लागि कम उचाई (-२ एस.डी), (Normal height for age (>-2SD) हत्केलाको रंग फिका नभएको, कुपोषणको कुनै पनि चिन्ह नभएको</p>			
<p>१४. सेवा प्रदायकले बच्चाको पोषणको अवस्थाको आधारमा व्यवस्थापन गर्दछ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● कुपोषण नभएको <p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <p>अति सिध्रकुपोषण/अति/धेरै कम तौल/अति पुड्को/अति रक्तअल्पता ग्री मध्ये कुनै एक वा धेरैको व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● भिटामिन ए क्याप्सुल दिएको (फुक्केनाश (Kwashioker) भएको बे लामा सुन्नित कम भए पछि मात्र दिने) ● अति सिध्र कुपोषण, अति कम तौल र अति रक्तअल्पता भएमा तुरुन्त प्रेषण गरेको ● पोषण परामर्शको बारेमा सल्लाह दिएको <p>सिध्र कुपोषण/कम तौल/पुड्को/रक्तअल्पताको व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● यदि सिध्रकुपोषण सँगै अरु रोग पनि लाग्यो भने सो बेलामा तुरुन्तै अस्पतालमा प्रेषण गरेको ● AFATVAH को बारेमा सल्लाह दिएको ● यदि खुवाउने समस्या हटेन भने पाचौँ दिनमा अनुगमनको लागि बोलाएको ● यदि सेतो पना (Pallor) छ भने: आइरन चक्की दिएको (सम्भावित औलो ज्वरो भएमा, औलो ज्वरोको उपचार पछि आइरन चक्की दिने) ● रक्तअल्पता भएको अवस्थामा चौधौँ दिनमा अनुगमनको लागि आउन सल्लाह दिएको 			

	<ul style="list-style-type: none"> ● १ बर्षभन्दा माथिको बच्चालाई परजीवी नियन्त्रण गर्ने चक्की खान सल्लाह दिएको (६ महिना भित्र खाएको छैन भने) ● पुइको बच्चाको लागि AFATVAH को बारेमा सल्लाह दिएको ● आमालाई तुरुन्त कहिले फर्कने भन्ने बारेमा सल्लाह दिएको <p>सामान्य (कुपोषण नभएको) बच्चाको व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● AFATVAH को बारेमा सल्लाह दिएको ● यदि खुवाउने समस्या हटेन भने पाँचौ दिनमा अनुगमनका लागि बोलाएको ● आमालाई तुरुन्त कहिले फर्कन भन्ने बारेमा सल्लाह दिएको 			
<p>१५. सेवा प्रदायकले बच्चाले खोप लगाएको जाँच गर्छ ।</p>	<p>अवलोकन गर्नुस् कि सेवा प्रदायकले:</p> <p>खोपको तालिका</p> <ul style="list-style-type: none"> ● बि.सि.जी. (B.C.G) ● डि.पी.टी. + एच.आई.भि. - हेपाटाइटिस बी १ + ओ.पी.भी. I (DPT + HIB - Hepatitis BI + OPVI) ● डि.पी.टी. + एच.आई.भि. - हेपाटाइटिस बी २ + ओ.पी.भी. II (DPT + HIB - Hepatitis B2 + OPVII) ● डि.पी.टी. + एच.आई.भि. - हेपाटाइटिस बी ३ + ओ.पी.भी. III (DPT + HIB - Hepatitis BI + OPVIII) ● दादुरा (Measles) ● सबै खोपहरू पुरा लगाउन आमालाई परामर्श दिएको 			
<p>१६. सेवा प्रदायकले स्वास्थ्य संस्थाको अवलोकन गर्ने तथा व्यवस्थापन गर्दछ ।</p>	<p>स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● (ओ.पि.डि. रजिष्टर/फर्म) रेकर्डहरू अध्यावधिक गरिएको ● सबै खोपहरू पुरा लगाउन आमालाई परामर्श दिएको ● समुदाय स्वास्थ्य कार्यकर्ता उपचार सिल्यको फाईल हेरेको र विश्लेषण गरेको ● गत महिनाको रिपोर्ट पठाइएको ● अहेव तथा अनमिद्वारा महिला स्वयं सेविकाको प्रतिवेदन पाएको 			

	● गत महिना महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको बैठक संचालन गरिएको			
	● गत त्रैमासिकमा स्वा.सं.स. तथा व्य.स.को बैठकको लागि समन्वय तथा संचालन भएको			
	● गत ६ महिनामा महिला समूहको बैठकमा भाग लिएको			

टुल : ५ ख बिरामी नवजात शिशु र शिशु (२ महिना देखि ५ वर्ष सम्म)				
जम्मा मापदण्डहरू		१६		
पुरा भएको मापदण्ड				
प्राप्त प्रतिशत				%

